

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

Ethical Behavior of Burapha University's Students.

ปัทวี สัตยวงศ์ทิพย์

8 ส.ค. 2556
0155124
316584

A๑ ๐๐๙๔๖๘๓

รับบริการ

8 ส.ค. 2556

งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2553

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

อภิรักษ์นันทนาการ

ประกาศขอบคุณการ

รายงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา (Ethical Behavior of Burapha University's Students.) การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพากับตัวแปรด้านเพศ คณะ ชั้นปีที่ศึกษา ระบบการเรียน สถานภาพทางครอบครัว และประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา และเพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจากหลายฝ่าย

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ทุนในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่านที่ได้ตรวจสอบ ตลอดจนแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อหาความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ หัวหน้าภาควิชาศาสนาและปรัชญา ตลอดจนคณาจารย์ ในภาควิชาฯ ทุกท่านที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย และคอยให้คำแนะนำด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากรายงานวิจัยชิ้นนี้ ขอมอบเป็นสิ่งบูชาพระคุณของบิดามารดา ญาติพี่น้อง และครอบครัว รวมถึงคุณครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

คำสำคัญ: พฤติกรรม / จริยธรรม / นิสิต

ปีที่ สัตยวงศ์ทิพย์: พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา (Ethical Behavior of Burapha University's Students)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพากับตัวแปรด้านเพศ คณะ ชั้นปีที่ศึกษา ระบบการเรียน สถานภาพทางครอบครัว และประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา และ 3) ศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณ โดยการศึกษาจากเอกสาร การสำรวจ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา มีจริยธรรมอยู่ในระดับที่ค่อนข้างมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบอยู่ในอันดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.10 ความมีระเบียบวินัยอยู่ในอันดับที่ 2 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.96 และความเสียสละอยู่ในอันดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.95 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีเพศ ชั้นปี และสถานภาพทางครอบครัวที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาศึกษาอยู่ในคณะ ระบบการเรียน และมีประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา มาจากอาจารย์ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับนิสิตมาเป็นอันดับแรก ร้อยละ 98 ให้การสนับสนุนนิสิตได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรม มาเป็นอันดับสอง ร้อยละ 97.3 และให้อาจารย์สอดแทรกจริยธรรมในรายวิชาที่สอนร้อยละ 96.6 เป็นอันดับสาม โดยนิสิตเห็นว่าจริยธรรมที่ควรปลูกฝังอย่างเร่งด่วนให้กับนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย มาเป็นอันดับ 1 ความเสียสละมาเป็นอันดับ 2 ความซื่อสัตย์สุจริตมาเป็นอันดับ 3 และความรับผิดชอบต่อมาเป็นอันดับสุดท้าย

Abstract

Key words: behavior/ethics/students

Pattawee Sattayavongtip: Ethical Behavior of Burapha University's Students.

The objectives of this study were 1) to investigate the degrees of Ethical behavior of Burapha University's students; 2) to study the relationship between ethical behavior of Burapha University's students and variables of gender, faculty, class of study, learning system, family status and experiences of participation in religious ceremony; and 3) to study forms of the development of ethical behavior of Burapha University's students. In this study, the researcher used quantitative data collections by means of documentary study, survey and analysis.

The result of the first objective was found that ethical behavior of Burapha University's students was in high level. Dividing in each aspect it was found that honesty and responsibility were in the first level with an average of 4.10 %, self-discipline was in the second level with an average of 3.96%, and self-sacrifice in the third level with an average of 3.95%. The result of the second objective was found that Burapha university's students with the differences of gender, class of study and family status had no difference in ethical behavior, but students who have been studied in different faculties, different learning system and those had different experiences of participation in religious ceremony had different ethical behavior with statistical significance at the level of 0.05. The result of the third objective was found that the development of ethical behavior of Burapha university's students came from the role model of teacher's behavior at the first level with an average of 98%, from the support of ethical activities at the second level with an average of 97.3 %, and from teaching with an ethical insertion into the subject contents at the third level with an average of 96.6%. The students expressed their opinions that the ethics which ought to be urgently cultivated are self-discipline, self-sacrifice, honesty and responsibility respectively.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม.....	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	35
การสำรวจ.....	35
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
การวิเคราะห์ข้อมูลตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรด้านเพศ คณะ ชั้นปีที่ศึกษา ระบบการเรียน สถานภาพทางครอบครัว และประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

4 (ต่อ)

การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัย บูรพา.....	42
ผลการวิเคราะห์ การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัย บูรพา.....	47
ผลการวิเคราะห์จริยธรรมเร่งด่วนที่ควรปลูกฝังตามทัศนะของนิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา.....	48
การทดสอบสมมติฐาน.....	48
5 สรุป และข้อเสนอแนะ.....	56
สรุปผลการศึกษา.....	56
อภิปรายผลการศึกษา.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	59
บรรณานุกรม.....	60
ภาคผนวก.....	64
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	65
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	69

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิตินิสิตตามคณะที่ลงทะเบียนเรียน ปี พ.ศ. 2550 – 2553.....	36
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	39
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะ.....	39
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา.....	40
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระบบการเรียน.....	40
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	41
7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา	41
8	ค่าเฉลี่ย และอันดับความเหมาะสมของภาพรวมระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยแยกเป็นรายข้อในภาพรวม	42
9	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ระดับและอันดับพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ด้านความซื่อสัตย์	42
10	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ระดับและอันดับพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ด้านความรับผิดชอบ	43
11	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ระดับและอันดับพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ด้านความมีระเบียบวินัย.....	45
12	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ระดับและอันดับพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ด้านความเสียสละ.....	46
13	จำนวน ร้อยละ และอันดับ การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา	47
14	ค่าร้อยละและอันดับจริยธรรมเร่งด่วนที่ควรปลูกฝังตามทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา	48
15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามเพศ.....	48
16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามคณะ.....	49
17	ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างคณะที่ศึกษากับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม.....	50

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามชั้นปี.....	51
19	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามระบบการเรียน.....	52
20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามชั้นปีสถานภาพทาง ครอบครัว.....	52
21	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามเข้าร่วมพิธีกรรมทาง ศาสนา.....	53
22	ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างประสพการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรม ทางศาสนากับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม.....	54

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 - 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 - 2 จริยธรรมของบุคคล แสดงความคาบเกี่ยวระหว่างศีลธรรม กฎหมาย จารีต ประเพณี และมโนธรรม	8
2 - 3 จริยธรรมของบุคคล แสดงความคาบเกี่ยวระหว่างศีลธรรม กฎหมาย จารีตประเพณี และมโนธรรม	9

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมไทยปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผู้ที่ปรับตัวไม่ทันก็ต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เป็นต้น เหตุดังกล่าวทำให้คนส่วนใหญ่มีค่านิยมมุ่งไปทางด้านวัตถุมากกว่าค่านิยมทางด้านจิตใจ การจัดการศึกษาไม่สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพไล่ตามความเจริญก้าวหน้าได้ทัน

คนในสังคมต้องพยายามดิ้นรนกระทำการสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนปรารถนา โดยไม่คิดถึงผลดี หรือผลเสียที่จะตามมา ส่งผลให้ระบบศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามที่ประพฤติปฏิบัติมาเสื่อมหายไป การขาดคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขให้คลี่คลายลง (สุรยุทธ์ จุลานนท์, 2550) ปัญหาจริยธรรมเป็นปัญหาที่เรื้อรังมาโดยตลอด ไม่มีใครสามารถแก้ไขได้โดยเด็ดขาด และยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมา โดยสังเกตปัญหาการขาดจริยธรรมของคนไทยได้จากการเอาไรต์เอาเปรียบ การฉวยโอกาส การไม่ยอมเสียเปรียบใคร การอิจฉาริษยา การโกหกตลวงตบแต่ง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ซึ่งปัญหาจริยธรรมดังกล่าวอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างค่านิยมทางศาสนาและค่านิยมทางโลก และในระหว่างค่านิยมทางโลกด้วยกัน คือความรักตัวเองในรูปของความเห็นแก่ตัว และวัตถุนิยม เป็นพื้นฐานการกำหนดคุณค่าของการกระทำ (วิทย์ วิศุทเวทย์, 2522, หน้า 107-113)

จากปัญหาดังกล่าวคนในสังคมไทยควรร่วมมือร่วมใจกันฟื้นฟูคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจัง ควรรู้ว่า อะไรเป็นสิ่งที่ผิด อะไรเป็นสิ่งที่ถูกต้อง โดยจุดเริ่มต้นควรเริ่มที่ตนเองก่อน ต่อมาหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนองค์กรและสถาบันการศึกษาทุกสถาบันเข้ามาร่วมกัน เราพบว่าในปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่มุ่งเน้นพัฒนาประเทศให้เป็นสังคมที่ยั่งยืนเป็นสุขร่วมกัน ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมียุทธศาสตร์การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยมีจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

ในการจัดการศึกษาปัจจุบัน ท่านพุทธทาส ภิกขุ กล่าวว่าควรเป็นการเน้นเรื่องการศึกษาประเภทที่เป็นการสร้างสันติสุขให้มนุษย์มีการศึกษาศีลธรรมเป็นรากฐาน ส่วนการศึกษาที่ทำลายมนุษย์ คือ การศึกษาที่ท่านเรียกว่า “หมาทางด่วน” ซึ่งเป็นการศึกษาที่มีแต่ความรู้ ความสามารถ แต่ขาดคุณธรรมในการควบคุมตนเองให้ไม่สมบรูณ์

ปัจจุบันสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวมากขึ้น เห็นได้จากมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 ได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน นักศึกษา ที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) นักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมืองในอนาคตควรเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม สถาบันการศึกษาจึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่ผลักดันให้มีการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้นักศึกษาที่จะเป็นบัณฑิตในวันข้างหน้ามีความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยเฉพาะจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีเหตุผล รับผิดชอบ มีวินัย เสียสละ ลดเลิกลบามุขสิ่งเสพติด มีจรรยาบรรณวิชาชีพ และลดการเห็นแก่ตัว จึงจะได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์

มหาวิทยาลัยบูรพาเห็นมหาวิทยาลัยแห่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ตั้งมากกว่า 50 ปี ผลิตบัณฑิตออกไปสู่สังคมมากมาย โดยทางมหาวิทยาลัยได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา ข้อหนึ่งว่าต้องการให้บัณฑิต มีคุณธรรมและจริยธรรมในตน ในวิชาชีพและในสังคม นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) กำหนดคุณภาพของบัณฑิตไว้ที่มาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกาศใช้เมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 จะเห็นได้ว่าคุณธรรมจริยธรรม เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกภาคส่วนได้ตระหนักเห็นความสำคัญดังกล่าว

จากการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา ที่กำหนดให้บัณฑิตมีคุณธรรมจริยธรรมในตนเองเอง วิชาชีพ และสังคม แต่พบว่านิสัยของมหาวิทยาลัยบูรพายังเป็นผู้ที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐานอันเป็นสิ่งที่มีมหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต เหล่านี้เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเข้าชั้นเรียนไม่ตรงเวลา การแต่งกายไม่ถูกกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย การลอกการบ้านหรือชิ้นงานต่าง ๆ จากเพื่อน การขาดสัมมาคารวะต่ออาจารย์

ดังนั้น หากได้มีการศึกษา และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ผลิตบัณฑิต จะได้ฝึกฝนให้นิสิตเป็นผู้มีจริยธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมภายนอกได้อย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาว่ามีระดับจริยธรรมเป็นอย่างไร เพื่อจะได้นำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของนิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพากับตัวแปร ด้านเพศ คณะ ชั้นปีการศึกษา ระบบการเรียน สถานภาพทางครอบครัว และประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะวิธีการปลูกฝังพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา
2. เป็นข้อมูลให้กับมหาวิทยาลัย เพื่อใช้ในการพัฒนาจริยธรรมของนิสิตต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน
2. นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่อยู่ในคณะต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน
3. นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่อยู่ในชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน
4. นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่เรียนในระบบต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน
5. นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีสถานทางครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน
6. นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2553 ซึ่งศึกษาในองค์ประกอบจริยธรรม 4 ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความเสียสละ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ชั้นปีที่ 1-4 ทั้งนิสิตภาคปกติ และนิสิตภาคพิเศษทุกคณะ

2.2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโรยามาเน่ ได้แก่

$$\text{สูตร} \quad n = N / (1 + Ne^2)$$

	สูตร		$n = N / (1 + Ne^2)$
เมื่อ	n	คือ	จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ	จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือขนาดของประชากร
	e	คือ	ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Error)

ในที่นี้จะกำหนดเท่ากับ +/- .05 ภายใต้ความเชื่อมั่น 95%

2.3 วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ซึ่งจะทำให้การสุ่มนิสิตจากทุกคณะและทุกชั้นปี เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรที่ทำการศึกษา

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น และได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย 5 ท่าน และหาค่า IOC นอกจากนี้ทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยใช้การเก็บตัวอย่างมา 60 ชุดและทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach)

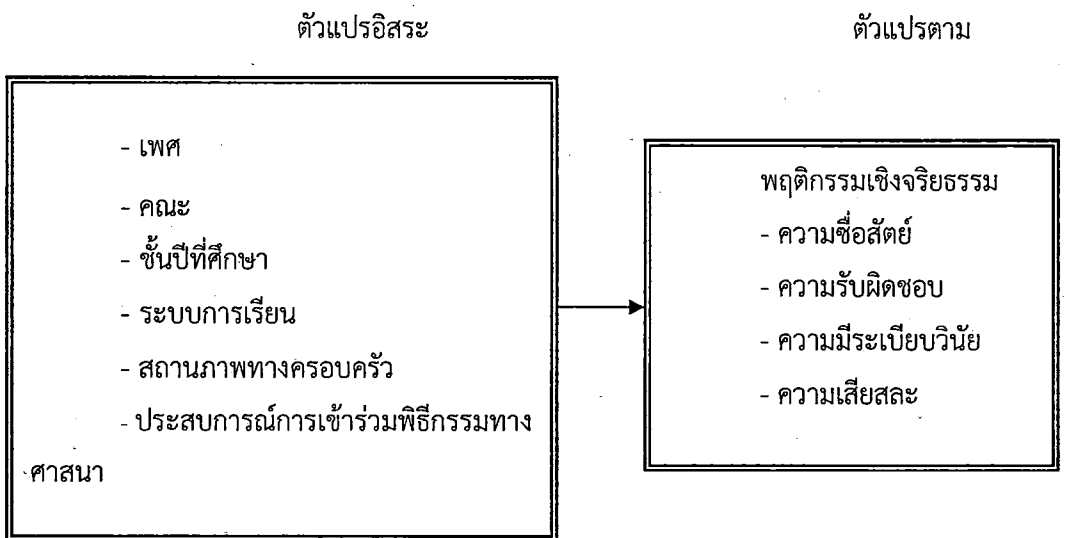
3. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่จะทำการศึกษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ คณะ ชั้นปีที่ศึกษา ระบบการเรียน สถานภาพทางครอบครัว และประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมทางจริยธรรม 4 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความเสียสละ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของนิสิตที่ถือว่ามีความถูกต้องดีงาม เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความเสียสละ

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การพฤติกรรมปฏิบัติตนในสังคม อย่างตรงไปตรงมา หรือการปฏิบัติตนทางกาย วาจาและใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ความรับผิดชอบ หมายถึง การตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่ ความละเอียดรอบคอบ ทำให้เกิดผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายพร้อมยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น และปรับปรุงหน้าที่ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ยอมรับว่ามีความเหมาะสมถูกต้องและไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งตนเองและผู้อื่น

ความเสียสละ หมายถึง การไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน การแบ่งปันให้ผู้ที่ควรได้รับความช่วยเหลือทั้งทางกำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังสติปัญญา

ระบบการเรียน หมายถึง ประเภทของนิสิตที่เรียนในระบบการศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 2 ประเภท ได้แก่ นิสิตภาคปกติ และนิสิตภาคพิเศษ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งเนื้อหาสาระสำคัญออกเป็นลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม ไว้หลายท่าน ได้แก่

พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2538) ได้อธิบายคำว่า จริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมเป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับสัจธรรม จริยธรรมจึงเป็นหลักแห่งความประพฤติที่พึงงามเพื่อประโยชน์ตนและสังคม

วารี เกิดคำ (2538) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อบัญญัติให้บุคคลประพฤติเช่นนั้นเช่นนี้ อันถือเป็นการกระทำที่ดี

ประภาศรี สีอำไพ (2538) ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าของจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบวินัยหรือแบบแผน ตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะของจิตใจที่พึงงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มนำให้บุคคลมุ่งกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความดีความถูกต้องในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีคุณธรรมและมโนธรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดี โดยมีสำนึกที่จะใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามคำมที่พึงประสงค์ หรือกล่าวได้ว่า

จริยธรรม มีความหมายถึง ความประพฤติตามค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้จริยศาสตร์ ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณค่า สามารถวิเคราะห์ค่านิยมที่เป็นคู่กัน สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดีควรกระทำ และสิ่งใดชั่วควรละเว้น ทำให้ตัดสินคุณค่าของการปฏิบัติตนในแนวทางที่พึงงามได้ตามความดีระดับต่าง ๆ

วคิน อินทรรส (2529, หน้า 10 - 11) อธิบายว่า จริยธรรม คือ อุปนิสัยอันดีงามซึ่งสั่งสมอยู่ในดวงจิต อุปนิสัยอันนี้ได้มาจากการพยายามและความประพฤติติดต่อกันมาเป็นเวลานาน หรือ จริยธรรม คือ คุณภาพแห่งอุปนิสัยอันแสดงออกให้เห็นโดยการกระทำ นอกจากนั้น คำว่า จริยธรรม ตามทัศนะของผู้รู้ทั้งหลายท่าน

โสเครตีส (Socrates, ก่อน ค.ศ. 469 – 399) กล่าวว่า จริยธรรม คือ ความรู้ ถ้าบุคคลรู้และเข้าใจถึงธรรมชาติของความจริง ๆ แล้ว เขาจะไม่พลาดจากการประกอบกรรมดี เขาจะไม่ทำความชั่ว เพราะความไม่รู้นั่นเองทำให้เขาต้องทำความชั่ว ความเขลา เป็นความชั่วร้ายพอ ๆ กับความรู้เป็นคุณธรรมหรือเป็นคนดี ไม่มีใครตั้งใจทำความผิด ที่เขาทำผิดเพราะเขาไม่รู้ แม้ความเป็นคนพอประมาณ โดยไม่รู้ ก็เป็นความไม่พอคืออย่างหนึ่ง ความเป็นผู้กล้าหาญ โดยไม่รู้จักความกล้าหาญ ก็เป็นความเขลาอย่างหนึ่ง ดังนั้น ในทัศนะของโสเครตีสแล้ว ความรู้ก่อให้เกิดสาระของคุณธรรมบุคคลไม่เคยทำความผิดทั้ง ๆ ที่รู้เลย

เพลโต (Plato, ก่อน ค.ศ. 427 - 347) เห็นว่า จริยธรรมที่สำคัญมีอยู่ 4 ประการ เรียกว่า “Cardinal Virtues” เป็นจริยธรรมพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. ปัญญา (ปรัชญา)
2. ความกล้าหาญ
3. ความพอประมาณ (รู้จักประมาณ)
4. ความยุติธรรม

เพลโต ถือว่าปัญญาสำคัญที่สุด โอบอ้อมเอาจริยธรรมข้ออื่น ๆ ไว้ด้วย

อริสโตเติล (Aristotle, ก่อน ค.ศ. 384 - 322) เป็นผู้รับเอาจริยธรรม 4 ประการของเพลโต แต่เน้นความรับผิดชอบ เพราะถือว่าจริยธรรมคือความพอดี พองาม ไม่เอียงสุดไปด้านด้านหนึ่ง คือ ไม่เกินไปกับไม่หย่อนเกินไป

ดิวอี้ (Dewey, ค.ศ. 1959) กล่าวว่า จริยธรรม คือ หลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้น หลักจริยธรรมจึงไม่มีใครคนใดคนหนึ่ง ผูกขาดการตัดสิน ไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติ ไม่สร้างรูปแบบเฉพาะผูกขาดหรือวิถีชีวิตเพียงอย่างเดียว การแปลความหมาย จริยธรรมในชีวิตสังคมซึ่งเต็มไปด้วยการเร่งรัดหน้าที่จะสร้างลักษณะนิสัยของบุคคลโดยเน้นความสำคัญในด้านจิตใจในการจัดจริยศึกษา

ธีระพร อวรรณโณ (2548, หน้า 359 – 540) เสนอนิยามจริยธรรมและจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ

1. จริยธรรมเป็นเรื่องของหลักการ กฎเกณฑ์ มาตรฐาน และแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

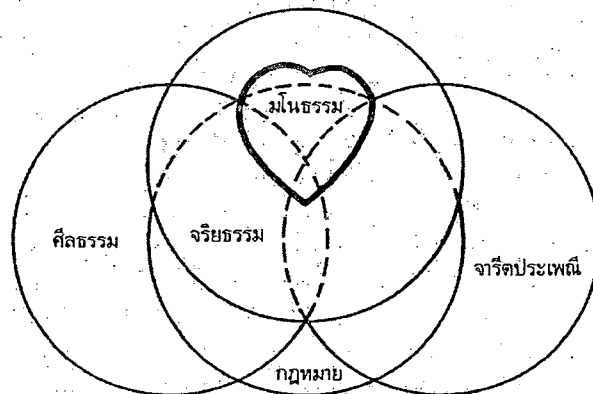
2. จริยธรรมเป็นเรื่องของการประพฤติ การปฏิบัติและการกระทำต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

3. จริยธรรมเป็นทั้งเรื่องของหลักการ กฎเกณฑ์ มาตรฐาน แนวทางและเรื่องของการประพฤติ ปฏิบัติและการกระทำต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

จริยธรรมเป็นเรื่องของหลักการ กฎเกณฑ์ มาตรฐาน แนวทางในการประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม และได้อธิบายต่อไปอีกว่า

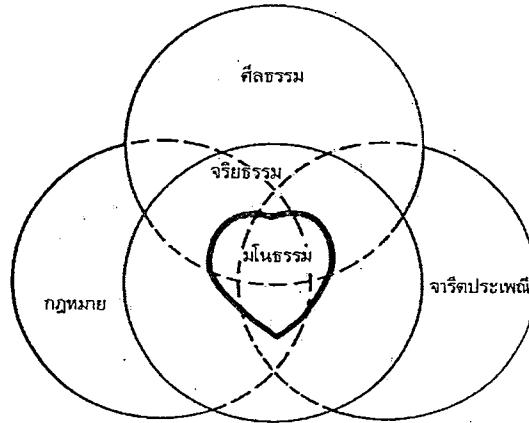
จริยธรรม หมายถึง ระบบกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกการกระทำที่ดีจากการกระทำที่ชั่ว การกระทำที่ถูกจากการกระทำที่ผิด และการกระทำที่ควรจากการกระทำที่ไม่ควร

จากความหมายข้างต้นจะเห็นว่าจริยธรรมยังเป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวกับศีลธรรม กฎหมาย และจารีตประเพณี เพราะกฎเกณฑ์จำนวนมากที่บุคคลยึดถือเป็นของตนเป็นกฎเกณฑ์ที่มาจากกฎเกณฑ์ของ 3 เรื่องข้างต้น ในระดับบุคคลยังมีอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมาก คือ มโนธรรมซึ่งหมายถึงกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมที่เป็นหลักสำคัญซึ่งบุคคลสร้างขึ้นมาหรือยอมรับเข้าไว้ในจิตใจของตนและยึดถือโดยสม่ำเสมอ จากทั้งหมดนี้สามารถแสดงเป็นภาพได้ ดังภาพที่ 1 จากภาพจะเห็นว่าจริยธรรมของบุคคลมีส่วนที่เป็นกฎเกณฑ์ที่บุคคลรับจากศีลธรรม กฎเกณฑ์ และจารีตประเพณี และมีส่วนอีกส่วนที่เป็นกฎเกณฑ์ที่บุคคลสร้างขึ้นเองแล้วยึดถือไว้ในมโนธรรม กฎเกณฑ์นี้ไม่มีในศาสนา กฎหมาย และจารีตประเพณี ดังนั้น บุคคลต่างบุคคลอาจมีกฎเกณฑ์เหล่านี้ต่างกันได้ เช่น คนบางคนอาจมีกฎเกณฑ์ของตนเองในการประหยัดพลังงานทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าหรือน้ำประปา ในขณะที่คนอื่น ๆ อาจไม่มีกฎเกณฑ์เหล่านี้ กฎเกณฑ์อีกส่วนหนึ่งที่บุคคลรับจากศีลธรรม กฎหมาย หรือจารีตประเพณีมาเป็นจริยธรรมของตนและยึดถือโดยสม่ำเสมอคือส่วนหนึ่งของมโนธรรมนั่นเอง

ภาพที่ 2 จริยธรรมของบุคคล แสดงความคาบเกี่ยวระหว่างศีลธรรม กฎหมาย จารีตประเพณี และมโนธรรม (จาก ชีระพร อุวรรณโณ, 2548, หน้า 540)

เนื่องจากจริยธรรมของบุคคลอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ตามวุฒิภาวะ กาลเวลา หรือสถานที่ ในสังคมหนึ่ง ๆ ผู้คนในสังคมจึงมีความคาดหวังให้สมาชิกอื่น ๆ ของสังคมมีกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมเหมือนกันเพื่อให้สมาชิกในสังคมอยู่กันอย่างสงบสุข จริยธรรมของสังคมในลักษณะนี้ส่วนที่เป็นมโนธรรมจึงไม่มีกฎเกณฑ์ที่บุคคลสร้างขึ้นเองดังแสดงในภาพที่ 1 ดังนั้น ในการกล่าวถึงเรื่อง “จริยธรรม” ในทรรศนะของคนทั่วไปมักหมายถึงจริยธรรมของสังคม

ภาพที่ 2 จริยธรรมของบุคคล แสดงความคาบเกี่ยวระหว่างศีลธรรม กฎหมาย จารีตประเพณี และมโนธรรม (จาก ชีระพร อุวรรณโณ, 2548, หน้า 540)

องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม

มีผู้รู้ได้เสนอองค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม ไว้หลายท่าน ดังนี้

ประภาศรี สีหอำไพ (2538, หน้า 12) ได้สรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิต เป็นแนวทางให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวินัย เป็นองค์ประกอบที่หากสังคมขาดกฎเกณฑ์ ทุกคนสามารถทำทุกอย่างได้ตามอำเภอใจ ย่อมเดือดร้อนระส่ำระสาย ขาดผู้นำผู้ตาม ขาดระบบที่กระชับความเข้าใจเป็นแบบแผนให้ยึดถือปฏิบัติ การหย่อนระเบียบวินัยทำให้เกิดการละเมิดสิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละบุคคลชาติใดไร้ระเบียบวินัยย่อมยากที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมชาติอื่น บุคคลจึงควรปฏิบัติตามจารีตประเพณีของสังคม

2. สังคม เป็นการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผนก่อให้เกิด
ขนบธรรมเนียมที่งดงาม มีวัฒนธรรมอันแสดงถึงความมีระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน

3. อิสระเสรี ความมีสำนึกมโนธรรมที่พัฒนาเป็นลำดับ ก่อให้เกิดความอิสระ สามารถดำรงชีวิต
ตามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาและประสบการณ์ในชีวิต มีความสุขในระเบียบวินัย และสังคมของตน
เป็นค่านิยมสูงสุดที่คนได้รับการขัดเกลาแล้วสามารถบำเพ็ญตนตามเสรีภาพเฉพาะตนได้อย่างอิสระ
สามารถปกครองตนเองและชักนำตนเองให้อยู่ในทำนองครองธรรม

กรมวิชาการ (2523 หน้า 3) เสนอองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ของคุณธรรมจริยธรรม
สรุปได้ ดังนี้

1. ความรู้ คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถแยกความถูกต้องออกจาก
จากความไม่ถูกต้องได้ด้วยความคิด

2. อารมณ์ความรู้สึก คือ ความพึงพอใจศรัทธา เลื่อมใสเกิดความนิยมยินดีที่จะรับคุณธรรม
จริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

3. พฤติกรรมการแสดงออก คือ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูกหรือผิด ใน
สถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 หน้า 2-3) อธิบายว่า มนุษย์เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม
หลายลักษณะหลายประเภท เช่น ความรู้ ทศนคติ การใช้เหตุผล และพฤติกรรมต่าง ๆ

ความรู้เชิงคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ ความเข้าใจว่าในสังคมของตนนั้นถือว่า
การกระทำชนิดใดควรกระทำ และการกระทำชนิดใดควรงดเว้น

ทศนคติเชิงคุณธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะ หรือ พฤติกรรมเชิง
คุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทศนคติเชิงคุณธรรมจริยธรรม
จะมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ จะใช้ทำนายพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างแม่นยำ

เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือ
เลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง

พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ
หรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น

เจียม จิตบุญรักษ์ (2534 หน้า 10) จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมได้ 3 องค์ประกอบ คือ

1. ปัญญา คือ ส่วนที่เป็นความรู้ ความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรม
ซึ่งเป็นความรู้ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงามสามารถตัดสินใจแยกพฤติกรรมที่ดี ที่ถูกที่ควร
ออกจากพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูก ไม่ควร มโนทัศน์ อื่นที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนนี้ ได้แก่ ความคิดทาง

คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมทางคุณธรรมจริยธรรม ความเชื่อทางคุณธรรมจริยธรรม การใช้เหตุผลทางคุณธรรมจริยธรรม และความรู้ความเข้าใจทางคุณธรรมจริยธรรม

2. อารมณ์ คือ ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีต่อลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมว่าตนชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น องค์ประกอบในด้านนี้มีความหมายกว้างกว่าความรู้ ความเข้าใจพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคล เพราะรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่อง นั้น ๆ เข้าด้วยกัน และองค์ประกอบด้านนี้ยังสามารถเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้มีโน้ตศัพท์ที่ใช้เรียกแทนองค์ประกอบนี้ ได้แก่ เจตคติทางคุณธรรมจริยธรรม ความรู้สึกทางคุณธรรมจริยธรรมและปฏิกิริยาทางคุณธรรมจริยธรรม

3. พฤติกรรม คือ พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลแสดงต่อบุคคลต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม เป็นพฤติกรรมที่สามารถตัดสินได้ว่า ดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร ซึ่งเป็นอิทธิพลส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการกระทำหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมใดจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลองค์ประกอบทั้งสองประการที่กล่าวมาแล้ว พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม มโนทัศน์ที่ใช้เรียกองค์ประกอบนี้ว่า ความประพฤติทางคุณธรรมจริยธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ได้มีผู้รู้ได้เสนอแนวว่า คิดไว้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524, หน้า 3) พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบ และให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นการกระทำที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรมจึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น

กรมวิชาการ (2523, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูกหรือผิด ในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ทั้งนี้ จะขึ้นกับอิทธิพลของความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้อง ดีงาม และความพึงพอใจที่จะนำคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

เจียมจิต บุญรักษ์ (2534, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ เป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลมีหลักการในการปฏิบัติที่ดีต่อตนเองต่อผู้อื่นและต่อสังคม

อารมณีสุดมี (2537 หน้า 16) กล่าวว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม เป็นสิ่งที่สังคมให้ความสนใจมากที่สุด ดังนั้น นักวิชาการจึงได้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อจุดประสงค์ที่จะหาทางควบคุมพฤติกรรมนั้น คือ ส่งเสริมให้เกิดการทำดีให้มาก และป้องกันหรือขจัดการทำชั่วให้น้อยลง

กระทรวงศึกษาธิการ (2534 หน้า 10) ได้กำหนดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ควรปลูกฝัง คือ ค่านิยมพื้นฐานห้าประการ ได้แก่ การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ การประหยัด และการออมมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การรักชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์

โพธิ์ทอง จิตอ่อนน้อม (2529 หน้า 1-2) ได้สรุปลักษณะของคนไทยที่ประเทศชาติต้องการ และจำเป็นต้องปลูกฝัง คือ ความมีระเบียบวินัยซื่อสัตย์ ขยันประหยัด รับผิดชอบมีความคิดริเริ่ม กระตือรือร้น จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ รู้จักพึ่งตนเอง เสียสละ กล้าหาญ เมตตาอารี กตัญญูและสามัคคี

กรมวิชาการ (2524 หน้า 10 - 16) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับนักเรียนนักศึกษา ดังนี้ คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญูกตเวทีความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัด ความยุติธรรม ความอดทนและความเมตตา กรุณา ซึ่งสอดคล้องกับคุณธรรมที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความกล้าหาญ ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความสุภาพ เรียบร้อย ความกระตือรือร้น การสนใจต่อการเรียนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านพัฒนาอาชีพ ได้แก่ ความขยัน อดทน ความสามัคคี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นิยรักการทำงานความสามารถในการจัดการ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตด้านพัฒนาสังคม ได้แก่ ความกตัญญูกตเวที นิยมในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทยมีความเสียสละ สำนึกในสิทธิและหน้าที่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความรักและหวงแหนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

จากแนวคิดดังกล่าว พอสรุปได้ว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมที่มหาวิทยาลัยควรปลูกฝังให้นิสิตเมื่อจบจากสถาบันการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และดำรงอยู่ในสังคม คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความเสียสละ ซึ่งพฤติกรรมทั้ง 4 ด้านนั้น มีความหมายและลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้

ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นคุณลักษณะที่สังคมให้ความสำคัญมาก และต้องการปลูกฝังให้เกิดแก่สมาชิกในสังคม เพื่อการวางกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์ จึงได้ศึกษาความหมายและพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงการมีความซื่อสัตย์พบว่ามีผู้ให้ความหมายและวิเคราะห์พฤติกรรมความซื่อสัตย์ไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523 หน้า 60-61) ได้กล่าวถึง ความซื่อสัตย์สุจริตว่าเป็น จริยธรรมที่เน้นความซื่อตรงต่อตนเอง หน้าที่การงาน คำมั่นสัญญา แบบแผน กฎหมายและความ ถูกต้องอันดีงามมีลักษณะพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. ซื่อตรงต่อเวลา
2. ซื่อตรงต่องานของตัวเองที่กำหนดให้
3. ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน
4. ซื่อตรงต่อคุณธรรม (หรือความประพฤติที่ดี) ที่ยึดถือ
5. ซื่อตรงต่อการนัดหมาย (การพบปะ การประชุม)
6. ซื่อตรงต่อการให้สัญญา (คำพูด เงิน การช่วยเหลือ)
7. ซื่อตรงต่อคำสั่งของครู
8. ซื่อตรงต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
9. ซื่อตรงต่อทรัพย์สินของผู้อื่น
10. ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานของผู้อื่น รู้จักแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่มไม่ก้าวล่วงงานของผู้อื่น
11. ซื่อตรงต่อระเบียบแบบแผนประเพณี
12. ซื่อตรงต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับสังคม
13. ซื่อตรงต่องานที่หมู่คณะมอบหมาย
14. ซื่อตรงต่อข้อมูลปัจจุบันโดยรู้จักจำแนกระหว่างข้อมูล และคำประเมินของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

15. มีความยุติธรรม

ทวี บุญเขตต์ (2525 หน้า 55-59) ได้ให้ความหมายความซื่อสัตย์ไว้ดังนี้ ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความภักดี ความซื่อตรง การประพฤติตรง คือ ไม่คดโกงไม่หลอกลวง โดยมากผู้ซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นผู้มีกำลังใจเข้มแข็ง มีใจบริสุทธิ์ หนักแน่น อดทน รักเกียรติยศชื่อเสียง ไม่เห็นแก่ตัวและได้จำแนกความซื่อสัตย์ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง หมายถึง การกระทำความต่าง ๆ ที่เป็นไปตามที่เราตั้งใจไว้ หรือทำตามคำพูดโดยไม่เหลวไหล
2. ซื่อสัตย์ต่องานที่ทำ หมายถึง การไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในทางที่มีชอบ ไม่โกงเวลาทำงาน ไม่โกงทรัพย์สินเงินทองผู้อื่น
3. ซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง หมายถึง การไม่โกง และไม่เอาเปรียบเพื่อนฝูงตลอดจนมีความรักและความหวังดีต่อเพื่อน

ในทางพระพุทธศาสนา ได้แบ่งความซื่อสัตย์ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ความซื่อสัตย์ทางกาย หมายถึง การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติในกามและให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง และโอกาสเท่าที่จะสามารถทำได้
2. ความซื่อสัตย์ทางวาจา หมายถึง การพูดความจริงตรงไปตรงมา พูดในสิ่งที่ควรพูด ไม่เพ้อเจ้อ และเป็นคำพูดที่อ่อนหวานน่าฟัง
3. ความซื่อสัตย์ทางใจ หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ใจเป็นสำคัญหรือความคิด เช่น ไม่โลภ อยากรได้ของผู้อื่น

ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะสำคัญจำเป็นที่ต้องศึกษาความหมายและพฤติกรรมที่บุคคลจะแสดงออกถึงการมีความรับผิดชอบ พบว่า มีผู้ให้ความหมายและวิเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527 หน้า 5, 103) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงานและติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา และแบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค ไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง พยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น รู้จักวางแผนและป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสียในวงงานที่ตนรับผิดชอบ
2. ความรับผิดชอบในวงงานของตน หมายถึง ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่ปิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองแก่ผู้อื่น พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ไตร่ตรองให้รอบคอบว่าสิ่งที่ตนทำลงไปนั้นจะเกิดผลเสียขึ้นหรือไม่ ปฏิบัติแต่สิ่งที่ทำให้เกิดผลดีและกล้าเผชิญต่อความเป็นจริง
3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง บังคับควบคุมจิตใจไม่ให้เป็นทาสของกิเลสประพฤตินอนอยู่ในศีลธรรมละเว้นความชั่ว รู้จักประมาณการใช้จ่ายตามสมควรแก่ฐานะ จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคที่เหมาะสม และหมั่นศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จ
4. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หมายถึง การปฏิบัติกิจการของหมู่คณะ ครอบครัวยุติธรรมโรงเรียนและชุมชนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ร่วมมือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ประพฤติปฏิบัติ

ตนตามกฎหมาย งดเว้นการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ส่วนรวม

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2529 หน้า 157) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติตนต่อ งานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยดีโดยที่รู้จักหน้าที่ ไม่ละทิ้งหน้าที่และติดตามผลงานแก้ไขปรับปรุง งานอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ และยอมรับผิดชอบในผลของการกระทำพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่ามี ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ทำงานสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายได้ดีและรวดเร็ว
2. ตรงต่อเวลา
3. เอาใจใส่ติดตามผลงานให้ลุล่วงด้วยดี
4. อุทิศตนเพื่องานตลอดเวลา
5. ปฏิบัติงานตามหน้าที่
6. รู้ลักษณะงานที่ต้องทำ
7. เคารพต่อกฎและระเบียบต่าง ๆ
8. เสนอตนเพื่อแก้ไขงานที่ล้มเหลว.

ปรียา ตันวิวัฒน์. (2544 หน้า 23) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะ ปฏิบัติต่อหน้าที่การงานและต่อชุมชนด้วยความเต็มใจ และมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานและต่อชุมชน ซึ่งสามารถแสดงออกได้โดยการเอาใจใส่ในการทำงาน การเพียรพยายามการยอมรับผลการกระทำของตนเอง การปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น การช่วยรักษา ทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม การช่วยแก้ไขสิ่งที่จะเป็นอันตรายต่อชุมชน การช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม และ การไม่ละเลยหน้าที่พลเมือง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2523 หน้า 16) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียร และความละเอียด รอบคอบยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้ง พยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบ ได้แก่

1. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลของงานนั้น
2. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
3. มีความเพียรพยายาม
4. มีความละเอียดรอบคอบ
5. ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
6. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม
7. ยอมรับผลของการกระทำของตน
8. ไม่เอาไรด์เอาเปรียบ

9. ไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน

ปิยนันท์ สีสสม (2536 หน้า 28) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึงความใส่ใจความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่และติดตามผลงานที่ได้กระทำลงไป ด้วยความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย เต็มใจที่จะเอาใจใส่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี ทั้งพยายามปรับปรุงหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นซึ่งลักษณะของความรับผิดชอบแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. รับผิดชอบต่อตนเอง
2. รับผิดชอบต่อสังคม

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2540 หน้า 96) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานด้วยความรู้สึกผูกพัน มีความพากเพียร และละเอียดรอบคอบ โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนเป็นผลสำเร็จด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค มีการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โครงสร้างลักษณะความรับผิดชอบ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. รับผิดชอบต่อตนเอง พฤติกรรมที่แสดงออกคือ การรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง ให้สมบูรณ์ และปลอดภัยจากอันตราย รู้จักประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมละเว้นความชั่วรู้จักประมาณในการใช้จ่าย และมีความประหยัด สำนึกในหน้าที่และบทบาทของตน

2. รับผิดชอบต่อการกระทำของตน พฤติกรรมที่แสดงออกคือ การยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่ปิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองแก่ผู้อื่น พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ไตร่ตรองให้รอบคอบว่าสิ่งที่ตนทำลงไปนั้นจะเกิดผลเสียขึ้นหรือไม่ ปฏิบัติแต่สิ่งที่ทำให้เกิดผลดี และกล้าเผชิญต่อความเป็นจริง

3. รับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน พฤติกรรมที่แสดงออกคือ การปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความเอาใจใส่ ไม่ต้องมีใครบังคับ ใช้ความสามารถเต็มที่ ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงจนกว่างานจะสำเร็จ พยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น พัฒนาประสิทธิภาพงาน รู้จักวางแผนงานปฏิบัติงานอย่างมีจุดมุ่งหมายด้วยความระมัดระวัง เพื่อป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสีย ในงานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี

4. รับผิดชอบต่อส่วนรวม พฤติกรรมที่แสดงออกคือ ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามระเบียบข้อบังคับของสังคม ช่วยรักษาสมบัติส่วนรวม ให้ความร่วมมือในการทำงาน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของชุมชนตามความสามารถ รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม

อัญชลี เครือคำขาว (2540 หน้า 200) ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้ถึงหน้าที่หรือภารกิจ เป็นความรู้สึกที่ไม่ต้องอาศัยคำสั่งบังคับของผู้อื่น ไม่เกี่ยงให้ผู้อื่นมารับผลแห่งการ

กระทำหรือการไม่กระทำของตนเอง ความรู้สึกที่ผิดชอบจะทำให้เกิดความระมัดระวังไม่ประมาท
 เลินเล่อ

ความมีระเบียบวินัย

ความมีวินัยเป็นคุณลักษณะสำคัญที่พึงประสงค์ของบุคคลในสังคมที่มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการอย่างยิ่งเพื่อการวางกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดคุณลักษณะด้านความมีวินัย จึงได้ศึกษาความหมายและพฤติกรรมที่บุคคลจะแสดงออกถึงความมีวินัย พบว่ามีผู้ให้ความหมายและวิเคราะห์พฤติกรรมความมีวินัยไว้ดังนี้

พล แสงสว่าง. (2536 หน้า 1)กล่าวว่า วินัย หมายถึง การกระทำตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติที่ได้มองเห็นคุณค่าแล้วว่า การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับที่สร้างขึ้นไว้และตนเองก็เห็นพ้องด้วยนั้น เป็นสิ่งที่จะธำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย อันจะนำมาซึ่งความสุขและความเสมอภาคแก่สมาชิกทุกคนในสังคมนั้น วินัยเป็นอำนาจที่จะรักษาความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ทุกคน และเป็นเครื่องยืนยันสิทธิและเสรีภาพของทุกคนในสังคมนั้น

วุฒิชัย ฉายวงศ์ศรีสุข. (2536 หน้า 20) ให้ความหมายของความมีระเบียบวินัยว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย กฎ กติกา ระเบียบที่สังคมวางไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของคน และพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ได้แก่

1. ความมีวินัยในตนเอง
2. การตรงต่อเวลา
3. การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน
4. การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสังคม
5. การปฏิบัติตามข้อตกลง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 หน้า 6) ได้ให้ความหมายของความมีวินัยว่า ความมีวินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระบบระเบียบ เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม และได้กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ว่า ความมีวินัยประกอบด้วย พฤติกรรมบ่งชี้ 7 พฤติกรรม ดังนี้

1. การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจาและใจ
2. การยอมรับผลการกระทำของตนเอง
3. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
4. การตรงต่อเวลา
5. ความมีเหตุผล
6. การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม
7. การเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

อัญชลี เครือคำขาว (2540 หน้า 216) ให้ความหมายว่า ระเบียบวินัยหมายถึง ข้อบังคับคำสั่ง กฎหมาย กติกา ระเบียบ ที่สังคมวางไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของคน เพราะคนต้องอยู่ร่วมกันเป็น หมู่ ตั้งแต่หมู่เล็กคือครอบครัวจนถึงหมู่ใหญ่คือประเทศชาติ ถ้าทุกคนที่อยู่ร่วมกันปฏิบัติตามระเบียบ วินัยที่สังคมวางไว้ ก็จะนำมาซึ่งความสงบสุขความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงความปลอดภัย คุณลักษณะของคนมีระเบียบวินัย คือ รู้จักวินัยของตนเองเป็นอย่างดีเมื่อเราสังกัดอยู่ในสังคมใด จะต้องมีความรู้เรื่องวินัย และระเบียบแบบแผนของสังคมนั้นเป็นอย่างดีเพื่อจะได้ปฏิบัติไม่ผิด และ เกร่งครัดในวินัยเป็นอย่างดี คือเป็นผู้พยายามประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยไม่ละเมิดทั้งต่อ หน้าและลับหลัง

วิชย วงษ์ใหญ่ (2541 หน้า 35) กล่าวว่า ความมีวินัย คือ คุณลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่ ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเอง และประพฤติตนตามระเบียบกฎกติกาของสังคม เพื่อ ประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวม พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย ได้แก่ ความสนใจใฝ่รู้การ ควบคุมตนเอง ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ และความขยัน

ความเสียสละ

กรมการศาสนา (2521 หน้า 28) ได้ให้ความหมายของความเสียสละไว้ว่า หมายถึง การรู้จัก สละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม หรือบริจาคสิ่งของ เงินทองแก่ผู้ที่ควรรับ รวมทั้งเพื่อส่วนรวมเพื่อ สาธารณกุศล มีการบำรุงการศึกษา โรงพยาบาล ทำถนน สร้างสะพาน หรือบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือผู้ ประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ เป็นต้น

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529 หน้า 99) ให้ความหมายของความเสียสละไว้ว่า หมายถึง การ ยอมยกผลประโยชน์ส่วนตัวให้แก่บุคคลอื่น หรือสังคมเมื่อมีโอกาส

โพธิ์ทอง จิตอ่อนน้อม (2529 หน้า 7) นิยามว่า ความเสียสละ คือ การละความเห็นแก่ตัว การทำเพื่อคนอื่นหรือส่วนรวม การให้ปันแก่ผู้อื่น หรือกลุ่มบุคคลที่ควรให้ด้วยกำลังกายกำลังทรัพย์ กำลังความคิด

กรมวิชาการ (2524 หน้า 10 – 16) ให้ความหมายไว้ว่า ความเสียสละคือ การละความเห็น แก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งรู้จักสละทั้งอารมณ์ รัายในตนเองด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้เสียสละ คือ การที่บุคคลได้แสดงออกทางกาย และทางใจ ที่สามารถชี้ให้เห็นว่าเป็นการเสียสละ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ แสดงออกมาโดยการให้ในส่วน ต่าง ๆ ได้แก่ การให้ทางกาย การให้ทางวาจา การให้ทางสติปัญญา การให้ด้วยกำลังทรัพย์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม ได้มีผู้ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า
ทองคุณ หงส์พันธ์ (2542) ได้ให้แนวคิดเป็น 2 แนวคิด คือ

1. พัฒนาการสติปัญญา (cognitive development) บุคคลที่มีแนวคิดทางด้านนี้ ได้แก่ เปียเจท์ (piaget) และโคลเบอร์ก (Kohlberg) หลักสำคัญของแนวคิดนี้ คือ การพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรมตามลำดับขั้นอย่างต่อเนื่องตามลำดับอายุ โดยมีความเชื่อว่า

1.1 การพัฒนาจริยธรรมมีพื้นฐานจากองค์ประกอบโครงสร้างทางปัญญา และเหตุผลเชิงจริยธรรม

1.2 การจูงใจเบื้องต้นในการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ การจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับความสามารถ ความนับถือตนเอง หรือความสำนึกในตนเองมากกว่าความต้องการทางชีววิทยาหรือความปลดปล่อยความวิตกกังวล หรือความหวาดกลัว

1.3 การพัฒนาทางจริยธรรมเป็นวัฒนธรรมสากล เพราะการไปมีบทบาทและความขัดแย้งทางสังคม จะเป็นการกำหนดจริยธรรมโดยส่วนรวมขึ้น

1.4 หลักการของการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ โครงสร้างที่เกิดขึ้นโดยผ่านประสบการณ์จากปฏิสัมพันธ์ในสังคม ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น

1.5 อิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ คุณภาพและขอบเขตของความรู้ และสิ่งเร้าจากสังคม มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็กตลอดเวลา

2. การเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) แนวคิดนี้ก็คือ กระบวนการทางสังคมประพฤติ (Socialization) หรือการขัดเกลาทางสังคมนั่นเอง ทฤษฎีนี้ถือว่า อิทธิทางสังคมทำให้บุคคลเกิดการยอมรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะและจริยธรรมของตน แนวคิดการพัฒนาจริยธรรม แนวคิดการพัฒนาจริยธรรม แนวคิดนี้มีนักจิตวิทยาสังคมหลายท่าน เช่น บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner) แบนดูรา (Bandura) สกินเนอร์ (Skinner) โดยมีแนวคิดดังนี้ คือ

2.1 การพัฒนาจริยธรรม เป็นความเจริญเชิงพฤติกรรมและอารมณ์ที่เป็นไปตามกฎของจริยธรรมมากกว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญา

2.2 การจูงใจเบื้องต้นในการพัฒนาจริยธรรมมีรากฐานจากความต้องการทางจิตวิทยา คือ การแสวงหารางวัลในสังคม และการหลีกเลี่ยงการลงโทษจากสังคม

2.3 พัฒนาการทางจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของสังคม

2.4 หลักการของการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ การตอบสนองของบุคคลต่อกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ภายนอก

2.5 อิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ ปริมาณของการให้รางวัล การลงโทษ ข้อห้ามต่าง ๆ แบบอย่างของพฤติกรรมที่ได้จากบิดามารดา และแหล่งของการให้การอบรมกล่อมเกลาจิตใจ

จากแนวคิดในการพัฒนาจริยธรรมจะเห็นได้ว่า ระดับสติปัญญา การอบรมกล่อมเกลาทางสังคม ศาสนาและปรัชญาทางจริยศาสตร์ ทำให้เกิดหลักการทางจริยธรรม (Moral principle) และการยึดมั่นในค่านิยมต่าง ๆ ของสังคมจริยธรรมจึงมีลักษณะ 4 ประการ คือ

1. การตัดสินใจทางจริยธรรม (Moral judgment) นั้น บุคคลจะมีหลักการของตนเอง เพื่อตัดสินใจการกระทำของผู้อื่น
2. หลักการของจริยธรรมและการตัดสินใจเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลก่อนที่จะปฏิบัติกรต่าง ๆ ลงไป
3. หลักการทางจริยธรรมเป็นหลักการสากลที่บุคคลใช้ตัดสินใจในการการกระทำสิ่งต่าง ๆ
4. ทักษะเกี่ยวกับจริยธรรมได้มาจากความคิดของบุคคลหรืออุดมคติของสังคมจนเกิดเป็นทักษะในการดำรงชีวิตของตน และของสังคมที่ตนอาศัยอยู่

ทฤษฎีจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ทฤษฎีจริยธรรมของโคลเบอร์กเป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้น โดยศาสตราจารย์ทางการศึกษาและจิตวิทยาสังคมชาวอเมริกันชื่อลอว์เรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) โคลเบอร์กได้ใช้เวลาพัฒนาทฤษฎีของเขาตั้งแต่ครั้งที่เขาเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกในปี ค.ศ. 1958 จนกระทั่งเขาถึงแก่กรรมในปี ค.ศ. 1987 รวมเป็นเวลา 30 ปีเต็ม (ธีระพร อุวรรณโน, 2548)

ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้อโคลเบอร์กได้นำทฤษฎีของเขาเข้าไปเสนอในวงการนักจิตวิทยา นักจริยศึกษา และนักปรัชญา ทำให้โคลเบอร์กได้รับทราบข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ จากทั้ง 3 วงการแล้วนำมาปรับปรุงทฤษฎีของเขาให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ด้วยความเป็นมาเช่นนี้ทฤษฎีจริยธรรมของเขาจึงเป็นทฤษฎีหนึ่งที่นักจิตวิทยาตะวันตก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ให้ความสนใจมาตลอดช่วงอายุของการพัฒนาทฤษฎี

ความหมายของจริยธรรมตามทัศนะของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์กเสนอข้อเขียนในระยะแรกในลักษณะยอมรับนิยามจริยธรรมเหมือนที่นักจริยธรรมเหมือนที่นักจิตวิทยาในยุคนี้ยอมรับกันว่า จริยธรรมโดยทั่วไปมักนิยามกันว่า คือ มโนธรรม (conscience) เป้าชุดของกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมเกี่ยวกับการกระทำทางสังคม ซึ่งบุคคลซึบซาบ (internalized) เข้าไว้ (โคลเบอร์ก 1963 : 277 ; 1964 : 384 : อ้างถึงนายธีระพร อุวรรณโน , 2548 หน้า 543)

ในช่วงเวลาต่อมาโคลเบอร์กจึงเริ่มเห็นว่า จริยธรรมหมายถึง การตัดสินใจเชิงจริยธรรม (moral judgment) โดยเขาพยายามแยกแยะให้เห็นว่าการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับความดีและความถูกต้องของการกระทำ แต่การตัดสินใจเกี่ยวกับความดีและความถูกต้องไม่ได้เป็นการตัดสินใจเชิงจริยธรรมทั้งหมด เช่น มีการตัดสินใจเกี่ยวกับความสวยงาม การตัดสินใจทางเทคโนโลยีหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับความฉลาด การตัดสินใจเชิงจริยธรรมมีแนวโน้มจะเป็นการตัดสินใจที่

เป็นสากล (universal) ครอบคลุม (inclusive) และคงเส้นคงวา (consistent) และอยู่บนรากฐานของความเป็นปรนัย โดยไม่อ้างถึงตัวบุคคลหรืออยู่บนรากฐานของอุดมคติ โคลเบิร์กเชื่อว่าการให้ค่านิยามจริยธรรมโดยเน้นที่รูปแบบของการตัดสินเชิงจริยธรรม (the form of moral judgements) โดยไม่พิจารณาถึงเนื้อหาของความเชื่อทางจริยธรรมเฉพาะเจาะจง (the content of specific moral beliefs) จะเป็นนิยามจริยธรรมที่มีความเป็นสากลในทุกวัฒนธรรมได้ (โคลเบิร์ก 1967 ใน โคลเบิร์ก 1981 : 300 อ้างถึงในธีระพร อูวรรณโณ, 2548 หน้า 543)

ในการให้ความหมายการตัดสินเชิงจริยธรรม โคลเบิร์กได้อ้างอิงความคิดของตนกับความคิดของนักปรัชญาหลายคน เช่น คานท์ (Kant) แฮร์ (Hare) ปีเตอร์ส (Peters) และราวส์ (Rawls) และมีการเพิ่มเติมและลดประเด็นบางประเด็นลงไปบ้าง แต่ที่เขาเน้นมากเป็นพิเศษมี 2 ประเด็น คือ ความเป็นสากล และความเป็นสิ่งที่ต้องทำ (Prescriptivity) ซึ่งหมายถึงว่าการตัดสินเชิงจริยธรรมจะกำกับ สิ่ง หรือเป็รพันธุผูกพันให้บุคคลต้องกระทำบางอย่างตามกฎหมายที่บุคคลนั้นถืออยู่

สาระของทฤษฎีจริยธรรมของโคลเบิร์ก

ทฤษฎีของโคลเบิร์กในอดีตเคยได้ชื่อว่าเป็นทฤษฎีพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพราะในช่วงเวลาดังกล่าวเขากำหนดขอบเขตของจริยธรรมว่าเป็นเรื่องของความยุติธรรมเพียงอย่างเดียว แต่ในตอนที่เขาได้ยอมรับให้จริยธรรมมีขอบข่ายมากขึ้น และพยายามขยายคำอธิบายให้เชื่อมโยงขึ้นทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม ส่วนสำคัญของทฤษฎีเดิมจึงได้รับการตั้งชื่อใหม่ว่า ทฤษฎีการใช้เหตุผลด้านความยุติธรรม (A Theory of justice reasoning) (โคลเบิร์ก และคณะ 1983 : 7 อ้างถึงในธีระพร อูวรรณโณ, 2548 หน้า 543) แต่ศัพท์ที่ใช้ในทฤษฎียังเป็นศัพท์เดิมว่าการตัดสินเชิงจริยธรรมหรือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งศัพท์ทั้ง 2 ตัวนี้มีการใช้แทนกันบ่อย ๆ ในหัวข้อนี้จะนำเสนอเป็น 3 หัวข้อย่อย คือ วิธีวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นและระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และแบบจริยธรรม

วิธีการวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โคลเบิร์กศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการเสนอเรื่องราวที่มีความขัดแย้งให้ตัดสินใจให้บุคคลฟัง จากนั้นก็ถามว่าตัวเองของเรื่องควรทำอย่างนั้นหรือไม่ และที่เขาสนใจมากเป็นพิเศษคือ การถามต่อว่าทำไมจึงควรหรือไม่ควรทำอย่างนั้น เหตุผลที่ผู้ตอบให้ต่อการกระทำนี้เองที่โคลเบิร์กนำมาเทียบกับคู่มือการให้คะแนน แล้วให้คะแนนเป็นดัชนีชี้บ่งชี้การใช้เหตุผลของผู้ตอบ ตัวอย่างเรื่องและคำถามเรื่องหนึ่งที่โคลเบิร์กใช้ในยุคหลัง ๆ มีดังนี้

ในยุโรป ผู้หญิงคนหนึ่งป่วยด้วยโรคมะเร็งร้ายแรงจนใกล้เสียชีวิต แพทย์เชื่อว่ามียาชนิดหนึ่งที่อาจช่วยให้ผู้หญิงคนนี้ออตตายได้ ยานี้เป็นแร่เทียมประเภทหนึ่งที่เภสัชกรในเมืองเดียวกันคิดค้นขึ้น และเป็นยาที่ต้องลงทุนในการทำมาก แต่เภสัชกรก็เรียกเงินถึง 10 เท่า ของต้นทุนการผลิต เภสัชกรเองจ่ายค่าแร่เทียมเพียง 200 เหรียญ แต่ทำยาที่ผลิตแล้วมาขายในราคา 2,000 เหรียญ นาย

ไอสน์ซึ่งเป็นสามีของหญิงดังกล่าวได้ไปขอยืมเงินจากคนทุกคนที่ตนรู้จักมารวมกันได้ 1,000 เหรียญ ซึ่งเป็นเพียงครึ่งเดียวของราคายา ไอสน์ไปหาเภสัชกรและบอกเภสัชกรว่าภรรยาของตนกำลังจะตาย จากนั้นก็ขอให้เภสัชกรขายยาให้ตนในราคาที่ถูกลง หรือจะให้นำเงินมาจ่ายเพิ่มในเวลาต่อมาก็ได้ แต่เภสัชกรก็พูดว่า “ไม่ได้ ฉันเป็นคนค้นพบยานี้ ฉันต้องหาเงินจากยานี้ให้มาก ” ในที่สุดเมื่อนายไอสน์เข้าตาจน เขาก็คิดจะงัดร้านของเภสัชกรเพื่อขโมยยาไปให้ภรรยาของเขา

คำถาม

1. ไอสน์ควรขโมยยานี้หรือไม่ ?
 - 1a. ทำไมจึงควร หรือไม่ควร?
2. ถ้าไอสน์ไม่รักภรรยาของเขา เขาควรขโมยยานี้ให้หล่อนหรือไม่?
 - 2a. ทำไมจึงควร หรือไม่ควร?
3. สมมติว่าคนกำลังจะตายไม่ใช่ภรรยาของเขา แต่เป็นคนแปลกหน้า ไอสน์ควรขโมยยาให้คนแปลกหน้าหรือไม่?
 - 3a. ทำไมจึงควร หรือไม่ควร?

(ถ้าคุณเห็นด้วยกับการขโมยยาให้คนแปลกหน้า) สมมติว่าเป็นสัตว์เลี้ยงที่ไอสน์รัก เขา
4. ควรขโมยยาเพื่อรักษาชีวิตของสัตว์เลี้ยงหรือไม่?
 - 4a. ทำไมจึงควร หรือไม่ควร?
5. สำหรับคนทั่วไป การทำทุกอย่างที่เขาสามารถเพื่อรักษาชีวิตของคนอื่นไว้เป็นสิ่งสำคัญหรือไม่?
 - 5a. ทำไมจึงสำคัญ หรือไม่สำคัญ?
6. การขโมยของไอสน์เป็นการทำผิดกฎหมายแต่การทำเช่นนี้ถือว่าผิดจริยธรรมหรือไม่?
 - 6a. ทำไมจึงผิด หรือไม่ผิด?
7. คนทั่วไปพยายามทำทุกอย่างที่เขาทำได้เพื่อเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายหรือไม่?
 - 7a. ทำไมจึงควร หรือไม่ควร?
 - 7b. คำตอบนี้ส่งผลอย่างไรต่อความเห็นเกี่ยวกับว่าไอสน์ควรทำอะไร?

(Colby and others 1983 : 77, อ้างถึงในธีระพน อูวรรณโณ, 2548 หน้า 544)

เรื่องข้างต้นเป็นเรื่องหนึ่งใน 9 เรื่องที่มีการจัดแบ่งเป็นฟอรัมการสัมภาษณ์ฟอรัม (From) และ 3 เรื่อง รวม 3 ฟอรัม (From A, B, และ C) ในแต่ละเรื่องจะมี ประเด็น (issue) หลังจากที่

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ขัดแย้งกันเป็นคู่ ๆ เช่น ในฟอร์ม A และ B ประเด็นขัดแย้งมี 3 คู่ คือ (Colby and others 1983 : 9-10, อ้างถึงในธีระพร อูวรรณโณ, 2548 หน้า 544)

1. ชีวิต (life) กับ กฎหมาย (law) ประเด็นทั้งสองนี้เป็นประเด็นในเรื่องของไอน์สไตน์เอง ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างการขโมยยามาเพื่อรักษาชีวิตคน แต่ในเวลาเดียวกันก็เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

2. จริยธรรม คุณธรรม (morality-conscience) กับ การลงโทษ (punishment) ประเด็นคู่นี้ ส่วนหนึ่งเป็นการถามเรื่องของไอน์สไตน์ต่อว่า หากไอน์สไตน์ถูกจับตัวมาขึ้นศาลผู้พิพากษาควรลงโทษมากน้อยเพียงไรสำหรับคนที่ทำผิดกฎหมาย เพราะทำตามที่มโนธรรมของเขาบอกเขาว่าเขาควรทำ ในเรื่องนี้คือการที่ไอน์สไตน์ขโมยยามาช่วยเมียของตนเพราะมโนธรรมของเขาบอกให้เขาทำอย่างนั้น

3. ผู้มีอำนาจ (Authority) กับ การรักษาสัญญา (contract) ตัวอย่างประเด็นความขัดแย้งนี้เป็นเรื่องของเด็กชายที่พ่อให้สัญญาว่าจะอนุญาตให้ไปเข้าค่ายหากเขาจะเก็บเงินสะสมไว้เอง เมื่อเด็กเก็บเงินได้มากพอ พ่อก็เกิดการเอาเงินของเด็กไปใช้ ประเด็นที่ยกขึ้นมาถามคือ พ่อใช้อำนาจของตนเอาเงินลูกไป กับ การรักษาสัญญาที่พ่อได้ให้กับลูกไว้

ขั้นและระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โคลเบอร์กได้เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นและระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไว้ในข้อเขียนหลายชิ้น รายละเอียดเหล่านี้ได้มีการปรับเปลี่ยนหลายครั้ง แต่ในบางกรณีโคลเบอร์กเองก็ได้นำรายละเอียดขั้นในรุ่นเก่ามาเสมอ หลังจากมีรายละเอียดขั้นในรุ่นใหม่ออกมาแล้ว เช่น ในข้อเขียนปี ค.ศ. 1980 โคลเบอร์กได้นำรายละเอียดของขั้นจากปี ค.ศ. 1973 มาเสนอ ทั้งที่เค้าได้เสนอรายละเอียดของขั้นที่ดูเหมือนของใหม่แต่ไม่มีความคล้ายคลึงของเก่ามากกว่าจะคล้ายที่ออกมาใหม่แล้ว เช่น ในหนึ่งเล่มหลักเล่มหนึ่งของเขาที่ตีพิมพ์ใน ค.ศ.1981 ได้มีการเสนอรายละเอียดของขั้นที่ต่างจากที่เสนอในปี ค.ศ. 1976 แต่ดูคล้ายกับรายละเอียดของปี ค.ศ. 1973 ผสมกับปี ค.ศ. 1976 ครั้นดูในรายละเอียดเข้าก็พบว่ารายละเอียดในปี ค.ศ. 1981 ไม่สอดคล้องกับวิธีการให้คะแนนตามคู่มือการให้คะแนนประเด็นมาตรฐานที่เสนอในหัวข้อ 2.1 กล่าวคือ รายละเอียดในปี ค.ศ. 1981 มีการเสนอขั้นเป็น 6 ขั้นครึ่ง คือมีการเพิกชั้น 4 เข้ามา และมี 3 ระดับครึ่ง โดยมีการแทรกระดับเปลี่ยนผ่านเข้ามาระหว่างระดับที่ 2 และ 3 ดังนั้นเท่าที่ผู้เขียนพอจะประมวลได้จากเอกสารที่สามารถรวบรวมได้ก็เห็นว่า ขั้นที่เสนอในปี ค.ศ. 1976 ยังเป็นขั้นที่ใช้กับคู่มือการให้คะแนนประเด็นมาตรฐานอยู่ เพราะโคลเบอร์กกับคณะเองก็ยังนำมาเสนอในข้อเขียนในปี ค.ศ. 1983 อีก (Colby and others 1983 : 3-4) แต่สิ่งที่ข้อเขียนยุคหลัง ๆ แตกต่างไปจากข้อเขียนในปี ค.ศ. 1976 ก็คือ จำนวนและคำอธิบายแบบจริยธรรม ซึ่งในแง่ของจำนวนได้มีการเพิ่มเติมแบบ C เข้ามา ส่วนในด้านคำอธิบายก็มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง ดังนั้นในที่นี้จะนำคำอธิบายขั้นที่โคลเบอร์กเสนอไว้ในปี ค.ศ. 1976 มาเสนอ

378.17

ม 533 พ

316584

คำอธิบายชั้นและระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โคลเบิร์ก (1976 : 34-35, อ้างถึงใน อีริชพร อูร์ธมโน, 2548 หน้า 545) แบ่งระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับมี 2 ชั้น ดังนั้นชั้นทั้งหมดในทฤษฎีจึงมี 6 ชั้น ดังนี้คือ

ระดับที่ 1 ก่อนเกณฑ์สังคม (preconvention level)

ชั้น 1 จริยธรรมจากภายนอก (heteronymous morality)

1) อะไรคือสิ่งที่ถูก สิ่งที่ถูก คือ การหลีกเลี่ยงการทำผิดกฎเกณฑ์ที่มีการลงโทษ ผู้ฝ่าฝืน การเชื่อฟังเพื่อให้มีการเชื่อฟังเกิดขึ้น และการหลีกเลี่ยงการทำร้ายร่างกายของบุคคลหรือ การทำให้ทรัพย์สินแตกหัก

2) เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูก คือ การหลีกเลี่ยงการลงโทษ และการทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจ

3) ทัศนคติทางสังคม (social perspective) มีทัศนคติแบบตั้งตนเป็นศูนย์กลาง (egocentric) ไม่รับรู้ทัศนคติของคนอื่นหรือตระหนักว่าคนอื่นต่างจากตน และไม่ได้เชื่อมโยง ทัศนคติของทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกัน มีการตัดสินใจกระทำโดยพิจารณาจากผลทางกายภาพที่เกิดขึ้น มากกว่าตัดสินใจจากเจตนาของผู้กระทำมีการสับสนระหว่างทัศนคติของผู้มีอำนาจกับทัศนคติของตน

ชั้นที่ 2 ปัจเจกบุคคลนิยม การตอบสนองความต้องการ และการแลกเปลี่ยน (individualism, instrumental purpose, and exchange)

1) อะไรคือสิ่งที่ถูก สิ่งที่ถูก คือ การเชื่อฟังกฎเกณฑ์เมื่อมีคนต้องการให้ฟัง การทำเพื่อตอบสนองความสนใจและความต้องการของตนเอง และการเปลี่ยนให้ผู้อื่นทำเช่นเดียวกัน ความถูกต้องยังหมายถึงสิ่งที่เป็นธรรม การแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียมกัน การต่อรองกันและดราดกลางกัน

2) เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูก คือ การตอบสนองความต้องการและความสนใจของตนเองในโลกที่คนจะต้องตระหนักว่าคนอื่น ๆ ก็มีความสนใจของเขาเช่นกัน

3) ทัศนคติทางสังคม มีทัศนคติของแต่ละบุคคลในลักษณะรูปธรรม (concrete individualistic perspective) คือ ตระหนักว่าคนทุกคนที่มีความสนใจส่วนตัวที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย และความสนใจของคนต่างๆ อาจขัดแย้งกันได้ ดังนั้น ความถูกต้องจึงเป็นเรื่องสัมพันธ์ (relative) หรือแตกต่างกันไปได้ตามทัศนคติแบบรูปธรรมของปัจเจกบุคคล

ระดับที่ 2 กฎเกณฑ์สังคม (conventional level)

ชั้นที่ 3 การคาดหวังกับการสัมพันธ์ต่อกันและกันระหว่างบุคคล และการล้อยตามซึ่งกันและกันระหว่างบุคคล (mutual interpersonal expectations, relationships, and interpersonal conformity)

1) อะไรคือสิ่งที่ถูก สิ่งที่ถูก คือ การดำรงชีวิตตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด หรือตามความคาดหวังของผู้ที่มีต่อปัจเจกบุคคลในบทบาทต่าง ๆ เช่น ลูก พี่น้อง หรือเพื่อน เป็นต้น การเป็นคนดีเป็นสิ่งสำคัญและหมายถึงจะต้องมีเจตนาดี มีการสนใจผู้อื่น มีการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี เช่น มีความไว้น้ำใจ เชื่อใจ ความจงรักภักดี ความเคารพและความกตัญญูรู้คุณ

2) เหตุผลในการทำสิ่งถูกต้อง คือ การต้องการเป็นคนดีในทรศนะของตนเองและทรศนะของผู้อื่น มีการคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น มีความเชื่อในการปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนกับที่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน (belief in the golden rule) มีความต้องการที่จะรักษากฎเกณฑ์ต่าง ๆ และผู้มีอำนาจที่จะสนับสนุนการแสดงพฤติกรรมที่ดี

3) ทรศนะทางสังคม มีทรศนะในการยอมรับความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่น ๆ ตระหนักในความรูสึกร่วมกันของกลุ่มคน ข้อตกลงและความคาดหวังของกลุ่ม ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากกว่าความต้องการส่วนบุคคล มีการเชื่อมโยงทรศนะผ่านทางรูปธรรมของกฎเกณฑ์ การปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนกับที่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน (concrete system and conscience) ซึ่งก็ถือกรเอาใจผู้อื่นมาใส่ใจตน บุคคลในขั้นนี้ยังไม่รู้จักใช้ทรศนะระบบสังคมแบบแผ่ขยายได้

ขั้นที่ 4 ระบบสังคมและมโนธรรม (social system and conscience)

1) อะไรคือสิ่งที่ถูกต้อง สิ่งที่ถูก คือ การทำตามหน้าที่ ที่บุคคลได้ตกลงกับผู้อื่นไว้ กฎหมายเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม ยกเนในกรณีจำเป็นมากเมื่อการทำตามกฎหมายมาขัดกับหน้าที่ทางสังคมที่ได้กำหนดไว้แน่นอนแล้ว นอกจากนี้ความถูกต้องก็ยังหมายถึงการช่วยเหลือสังคม กลุ่ม และสถาบัน

2) เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูก คือ การจรรยาโลงในสถาบันดำเนินไปได้โดยส่วนรวม เพื่อหลีกเลี่ยงการแจกแยกในระบบ หรือเพื่อปฏิบัติตามพันธะซึ่งบุคคลกำหนดให้ตนเองโดยอาศัยกฎเกณฑ์มโนธรรมที่ตายตัว

3) ทรศนะทางสังคม มีการแยกแยะทรศนะของสังคมออกจากข้อตกลงระหว่างบุคคลหรือแรงจูงใจระหว่างบุคคล ยึดถือระบบที่ได้กำหนดบทบาทและกฎเกณฑ์ไว้แล้วและพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในฐานะเป็นผู้อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ ของระบบสังคม

ระดับที่ 3 เหนือกฎเกณฑ์สังคม หรือยึดหลัก (Post-conventional or principled level)

ขั้นที่ 5 สัญญาหรืออรรถประโยชน์ทางสังคมและสิทธิส่วนบุคคล (Social contract or utility and individual rights)

1) อะไรคือสิ่งที่ถูก สิ่งที่ถูก คือ การตระหนักว่าผู้คนมีค่านิยมและความคิดเห็นที่แตกต่างกันและค่านิยมกับกฎเกณฑ์ส่วนมากเป็นสิ่งที่แตกต่างกันได้ สำหรับกลุ่มต่าง ๆ จะส่งเสริมกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันนี้โดยไม่ลำเอียง เพราะกฎเกณฑ์เหล่านี้เป็นสัญญาทางสังคม แต่ค่านิยมและ

สิทธิบางอย่างไม่อาจถือได้ว่าขาดความแน่นอนตายตัว เช่น ชีวิต และเสรีภาพ จะต้องเชิดชูไม่ว่าสังคมใดก็ตาม และไม่ว่าความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่จะเป็นอย่างไรก็ตาม

2) เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูกต้อง คือ การมีความสำนึกในพันธะที่มีต่อกฎหมาย เพราะบุคคลได้มีสัญญาทางสังคมในการออกกฎหมายและปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความสงบสุขของสังคม เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิของคนในสังคม การมีความรู้สึกผูกพันกับสัญญาที่ทำด้วยความสมัครใจกับครอบครัว เพื่อ การไว้วางใจกัน และพันธะในการทำงาน มีความตระหนักว่ากฎหมายและหน้าที่จะต้องอยู่ในรากฐานของการศึกษาคำนวณอย่างมีเหตุผลในเชิงให้อรรถประโยชน์สูงสุดต่อคนหมู่มากที่สุด

3) ทรรศนะทางสังคม มีทรรศนะที่ไม่ถูกจำกัดโดยสังคม (prior - to - society perspective) ตระหนักในค่านิยมและสิทธิที่มีความสำคัญมาก่อนจะเป็นข้อผูกพันหรือสัญญาทางสังคม มีการบูรณาการทรรศนะต่าง ๆ เข้าด้วยกันโดยกลไกที่เป็นทางด้านข้อตกลง สัญญาความเป็นปรณัยโดยไม่ลำเอียง และกระบวนการยุติธรรมพิจารณาทั้งทรรศนะทางจริยธรรมและกฎหมาย และตระหนักว่าบางครั้งอาจมีความขัดแย้งกันได้ จนเป็นการยากที่จะบูรณาการเข้าด้วยกันได้

ขั้นที่ 6 หลักการจริยธรรมสากล (universal ethical principles)

1) อะไรคือสิ่งที่ถูก สิ่งที่ถูก คือ การปฏิบัติตามหลักการจริยธรรมที่ตนได้เลือกสรรเอง กฎหมายหรือสัญญาทางสังคมบางอย่างเป็นสิ่งที่จะต้องเพราะเป็นไปในแนวเดียวกับหลักการอยู่แล้ว เมื่อใดมีกฎหมายเข้ามาละเมิดหลักการนี้ บุคคลจะปฏิบัติตามหลักของตน หลักการเหล่านี้คือหลักการสากลที่ว่าด้วยความยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วยความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน และความเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล

2) เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูกต้อง คือ มีความเชื่อในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีเหตุผลว่า หลักการจริยธรรมสากลเป็นสิ่งที่จะต้อง และมีพันธะส่วนบุคคลที่จะปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว

3) ทรรศนะทางสังคม มีทรรศนะทางจริยธรรมที่ยึดถือว่าบุคคลเป็นจุดหมายปลายทาง(ends) และปฏิบัติต่อบุคคลเช่นนั้น โดยไม่นำบุคคลมาเป็นเครื่องมือ (means) ในการกระทำการใด ๆ ทั้งสิ้น

ลักษณะของขั้น (Characteristics of stages) โคลเบอร์ก เห็นว่ามนุษย์มีพัฒนาการ ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปตามลำดับขั้น โดยคำว่าขั้นนี้มีความหมายและลักษณะที่เฉพาะในการเรียกของนักจิตวิทยากลุ่มพัฒนาการทางปัญญา (cognitive - developmental psychologists) โคลเบอร์ก (1980 : 21 - 26, อ้างถึงในธีระพร อูรรณโณ, 2548 หน้า 547) ระบุว่า ขั้นมีลักษณะ 3 อย่าง คือ

1) ลำดับขั้นตายตัว (Invariant sequence) ลักษณะลำดับขั้นตายตัว หมายถึง พัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในสภาพแวดล้อมตามปกติโดยทั่วไปจะพัฒนาไปตามลำดับขั้นที่ตายตัว

จากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูงไม่มีการข้ามขั้นหรือการลดขั้น เช่น มีพัฒนาการจากขั้น 1 ไปสู่ขั้น 2 หรือจากขั้น 3 ไปสู่ขั้น 4 สภาพแวดล้อมทางสังคมอาจช่วยเร่ง ชะลอ หรือหยุดพัฒนาการได้แต่จะไม่ทำให้ลำดับขั้นของการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป

2) โครงสร้างรวม (structured whole) *ลักษณะโครงสร้างรวม* หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นใดกับเรื่องใด เขาก็มีแนวโน้มจะให้เหตุผลขั้นนั้น ๆ กับเรื่องอื่นๆ ด้วย เช่น บุคคลที่ใช้เหตุผลขั้นที่ 3 กับเรื่องของไฮนส์ ก็มีแนวโน้มจะใช้เหตุผลขั้นที่ 3 กับเรื่องผู้ชายที่จะให้เงินพ่อหรือไม่ด้วย

3) การบูรณาการรวมหน่วยขั้นที่ต่ำกว่า (hierarchical integration) *ลักษณะการบูรณาการรวมหน่วยขั้นที่ต่ำกว่า* หมายถึง การที่บุคคลมีโครงสร้างในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยมีการแยกแยะบูรณาการรวมหน่วย (differentiation and integration) โครงสร้างทางการใช้เหตุผล ๆ ขั้นที่ต่ำกว่าเข้ามารวมไว้ด้วยกัน บุคคลที่ใช้เหตุผลในขั้นหนึ่ง ๆ สามารถเข้าใจการใช้เหตุผล ๆ ขั้นต่ำกว่าได้ แต่ในสถานการณ์โดยทั่วไปเขาก็มีแนวโน้มจะใช้เหตุผล ๆ ขั้นสูงสุดที่เขาเข้าใจ

แบบจริยธรรม (Moral type) หมายถึง แนวความคิดที่บุคคลใช้ประกอบกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นต่าง ๆ โคลเบิร์ก แบ่งแบบจริยธรรมเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบจริยธรรม A (moral type A) ที่ผู้ใช้แบบจริยธรรม A มีการใช้เหตุผลจากภายนอก (heteronomous reasoning) โดยตีความตามตัวอักษรในเรื่องของหน้าที่ตามบทบาทและกฎเกณฑ์ มีการใช้เหตุผลเป็นการเฉพาะกรณีมากกว่าจะใช้กับกรณีทั่วไปทั้งหมด มีลักษณะปกป้องกฎเกณฑ์ที่ตายตัวและผู้มีอำนาจมากกว่าปกป้องสิทธิสวัสดิการของบุคคล แบบจริยธรรม A นี้ คล้ายกับการใช้เหตุผลภายนอกของปีอาเจต์ (Piaget 1932, อ้างถึงในธีระพร อูวรรณโณ, 2548 หน้า 548)

2. แบบจริยธรรม B (moral type B) ผู้ที่ใช้แบบจริยธรรม B มีการใช้เหตุผลด้วย ~~การ~~ วิจารณ์ญาณของตนเอง (autonomous reasoning) ใช้เหตุผลตามแนวของผู้ที่รับผิดชอบต่อจริยธรรมของการกระทำของตน เหตุผลที่จะใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายกันอย่างไม่เเอียง และใช้อย่างเป็นสากลกับทุกคนรวมทั้งตัวเอง มีลักษณะปกป้องสิทธิและสวัสดิภาพของบุคคลมากกว่าการปกป้องกฎเกณฑ์ที่ตายตัวหรือผู้มีอำนาจ แบบจริยธรรม B นี้คล้ายกับการใช้เหตุผลด้วยวิจารณ์ญาณของตนเองในทฤษฎีของปีอาเจต์ (1932)

3. แบบจริยธรรม C (moral type C) ผู้ที่ใช้แบบจริยธรรม C มีการใช้เหตุผลเชิงสัมพัทธ์ (relativistic reasoning) โคลเบิร์ก (Candee and Kohlberg 1987 : 557) ระบุลักษณะสำคัญของแบบจริยธรรม C 6 ประการ คือ

1. ถือว่าค่านิยมทั้งหมดเป็นเรื่องสัมพัทธ์
2. ไม่สามารถตัดสินคนอื่นได้
3. ปฏิเสธหน้าที่ต่างๆ

4. พิจารณาว่าคำทางจริยธรรม เช่น “ควร” (should) ไม่มีความหมาย
5. ผลการตัดสินเชิงจริยธรรมอาจออกมาทางเห็นแก่ตัว
6. อาจใช้อารมณ์ในการตัดสินเชิงจริยธรรม

แม้ว่าแบบจริยธรรม C จะมีลักษณะถึง 6 ประการ แต่โคลเบอร์กก็ระบุว่าผู้ใดมีลักษณะเหล่านี้เพียง 2 ประการ ก็ถือว่ามีแบบจริยธรรม C

แบบจริยธรรมทั้ง 3 แบบนี้ อาจถูกนำไปใช้โดยผู้ที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นใดก็ได้เช่น 1A 1B 5A หรือ 5B โคลเบอร์กระบุว่าแบบจริยธรรม A มีการใช้กันมากที่สุด ขณะที่แบบจริยธรรม C มีการใช้กันน้อยที่สุด

โคลเบอร์กได้ปรับเปลี่ยนแนวความคิดเรื่องแบบจริยธรรมมาแล้วหลายครั้ง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับแนวความคิดของพีอาเจต์ที่เสนอข้างต้นในแบบจริยธรรม A และ B ในครั้งนี้โคลเบอร์กจัดแนวความคิดทั้งหมดของพีอาเจต์เข้ากับแบบจริยธรรม A ขณะที่จัดแนวความคิดเรื่องความยุติธรรมของตนเข้ากับแบบจริยธรรม B แต่ในข้อเขียนที่นำมาเสนอในข้างต้นเขากลับแยกแนวความคิดของพีอาเจต์ให้อยู่ทั้งในแบบ A และ B

ทฤษฎีของพีอาเจต์ (Piaget's theory)

เปียเจต์ (1960, หน้า 357) นักจิตวิทยาพัฒนาการชาวสวิส ได้ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก พบว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กมี 4 ขั้น คือ

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (sensory-motor-period) เป็นระยะตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 2 ปี เด็กจะมีการรับรู้ทางประสาทสัมผัสอย่างง่าย ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาการทางสติปัญญาและความนึกคิด เด็กจะมีโครงสร้างทางความคิดจากสิ่งที่พบเห็น จากสิ่งที่สัมผัส
2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Preoperational period) เป็นช่วงอายุ 2-7 ปี เด็กจะเริ่มใช้ภาพแทนวัตถุและเหตุการณ์ สามารถเรียนแบบคนอื่นได้ และสามารถใช้ภาษาติดต่อทางสังคมได้อย่างกว้างขวางและเริ่มพัฒนาความคิดเชิงตรรกศาสตร์ ความคิดส่วนใหญ่ยังต้องเกิดจากความรับรู้จากประสาทสัมผัส
3. ขั้นตอนการปฏิบัติด้วยรูปธรรม (Concrete – operational period) เป็นช่วงอายุ 7- 11 ปี ช่วงนี้เด็กจะมีความคิดเชิงตรรกศาสตร์ในสิ่งที่มองเห็นและจับต้องได้ และค้นหาความจริงเกี่ยวกับวัตถุและสิ่งแวดล้อมมาเป็นแบบแผน
4. ขั้นตอนการปฏิบัติด้วยนามธรรม (formal-operational period) เป็นช่วงอายุ 11 – 15 ปี พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กเป็นขั้นสูงสุด สามารถคิดค้นหาเหตุผลนอกเหนือข้อมูลที่มีอยู่ได้ สามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

Piaget (1960) พบว่า การตัดสินใจทางจริยธรรมมีส่วนสัมพันธ์กับหลักการพัฒนาทางสติปัญญา ด้วย และการพัฒนาทางจริยธรรมจะเป็นไปตามลำดับขั้นต่อเนื่องกัน พัฒนาการทางจริยธรรมแบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (Egocentric) เริ่มแต่เกิดจนถึงอายุ 3 ขวบ ขั้นนี้เด็กจะถือตนเองเป็นใหญ่ ไม่เข้าใจคนอื่น เอาแต่ใจตนเอง ไม่รับรู้ในสภาพแวดล้อมและกฎเกณฑ์ใด ๆ ทั้งสิ้นเด็กจะเล่นรวมกันเป็นกลุ่มไม่ได้ เพราะถือความต้องการของตนเองเป็นใหญ่

2. ขั้นยึดคำสั่งหรือความจริงที่เห็นได้ชัด (Heteronomous morality) เริ่มแต่อายุ 4- 11 ปี เป็นระยะเริ่มพัฒนาจริยธรรม โดยจะยึดคำสั่งเป็นกฎเกณฑ์ เด็กจะยึดคำสั่งและทำตามผู้ใหญ่สั่งสอนโดยไม่มีข้อสงสัย เป็นระยะว่านอนสอนง่าย เด็กระยะนี้เป็นวัยประถมศึกษา จึงมักไม่มีปัญหาทางพฤติกรรม เป็นระยะปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมได้ง่าย ความสามารถในการตัดสินใจจริยธรรมในขั้นนี้มีดังนี้ คือ

2.1 มีจริยธรรมตามความจริง วัยนี้จะตัดสินใจการกระทำได้ด้วยเหตุผลที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากความจริงที่ปรากฏโดยไม่คำนึงถึงความมุ่งหมายของการกระทำ

2.2 มีความเที่ยงธรรม วัยนี้จะถือว่าถ้ามีการกระทำผิดจะถูกลงโทษเสมอ เช่น เด็กขโมยของแล้วหกล้มขาหัก เด็กก็จะคิดว่าการหกล้มขาหักเป็นเพราะขโมยของ ถ้าไม่ขโมยของก็จะไม่หกล้มขาหักเป็นต้น

2.3 ยอมรับการถูกลงโทษตามความคิด วัยนี้การยอมรับการลงโทษแบบปรมาณตามปริมาณของความผิดที่ได้กระทำ เช่น เด็กทำห้องสกปรกก็ต้องถูกเขียนน้อย การได้รับการลงโทษตามปรมาณแห่งความเสียหาย ถ้าเสียหายมากก็ได้รับโทษมากตามไปด้วย

2.4 ขั้นยึดหลักการแห่งตน (Autonomous) เริ่มแต่อายุ 11 ปีขึ้นไปการพัฒนาพฤติกรรมวัยนี้เป็นระยะค่อนข้างยาก เพราะเด็กจะใช้สติปัญญาหาเหตุผลเป็นระยะเพื่อแสวงหาค่านิยมของตนเอง เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เด็กจะใช้สติปัญญาในการตัดสินใจจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อนเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติ ความสามารถในการตัดสินใจจริยธรรมในขั้นนี้มีดังนี้ คือ

2.5 มีจริยธรรมเชิงสัมพัทธ์ กล่าวคือ การตัดสินใจผิด จะต้องดูจากเจตนาหรือความมุ่งหมายของการกระทำ และผลที่เกิดขึ้น เช่น เด็กขโมยเงินเพื่อไปเที่ยวเตร่

2.6 มีความรับผิดชอบต่อการใช้ความผิด เด็กวัยนี้จะคิดว่าเมื่อกระทำผิดแล้ว ยังจะต้องมีผู้พบความผิดและจะต้องได้รับโทษเสมอ และพร้อมจะรับโทษแห่งความผิดนั้น เช่นเด็กไปขโมยของและหกล้มขาหัก การหกล้มขาหักไม่ใช่กรชดใช้ความผิด การชดใช้ความผิดจะต้องรับผิดชอบผู้เป็นเจ้าของ ของสิ่งขโมยมา

2.7 ยอมรับการถูกลงโทษเพื่อทำให้ดีขึ้น วัยนี้มีความคิดว่าการกระทำผิดย่อมมีการถูกลงโทษ เพื่อนทำให้เกิดความถูกต้องต่อคนอื่น เช่น เด็กทำผิดจะต้องถูกลงโทษให้ถ่วงหน้ที่สนาม แต่ถ้าเด็กคนนี้เจ็บป่วยก็อาจถูกงดเว้นไม่ต้องตายหน้าได้และการลงโทษจะทำให้เด็กคนนี้กระทำการได้ถูกต้องขึ้น

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2538 หน้า 2-5) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดี และคนเก่ง โดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6- 60 ปี ว่าพฤติกรรมเหล่านั้น มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดยแบ่งต้นไม้จริยธรรมออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. ส่วนที่หนึ่ง ได้แก่ ดอกและผลไม้บนต้น ที่แสดงผลพฤติกรรมการทำงานดีละเว้นชั่วและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็พฤติกรรมของพลเมืองดีพฤติกรรมที่เอื้อเพื่อต่อการพัฒนาประเทศ

2. ส่วนที่สอง ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ

- 2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม
- 2.2 มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
- 2.3 ความเชื่ออำนาจในตน
- 2.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 2.5 ทศนคติ คุณธรรมและค่านิยม

3. ส่วนที่สาม ได้แก่ รากของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ

- 3.1 สติปัญญา
- 3.2 ประสบการณ์ทางสังคม
- 3.3 สุขภาพจิต

จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในปริมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะเป็นผู้พัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ โดยมีจิตลักษณะทั้ง 5 นี้ จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลที่มีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้านดังกล่าวและอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียนและทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการทั้ง 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วยขณะนั้นจิตลักษณะ

พื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและของคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้ จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำดับ

ทฤษฎีฐานไม่จริยธรรมนี้ เกิดจากผลการวิจัยพฤติกรรมและจิตลักษณะของคนไทย โดยเมื่อ สร้างขึ้นแล้วทฤษฎีนี้ก็ได้อธิบายแนวทางการตั้งสมมติฐานการวิจัยเพื่อหาหลักฐานใหม่ ๆ มาเพื่อเติมใน ทฤษฎีนี้อีก เช่น การวิจัยที่เกี่ยวกับจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ ที่สามารถจำแนกคนออกเป็น 4 ประเภท เหมือนบัวสี่เหล่า ด้กับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล โดยพบว่าคนที่ เป็นบัวเหนือน้ำเท่านั้น มีลักษณะพื้นฐาน 3 ด้านนี้ ในปริมาณสูงเหมาะสมกับอายุ เป็นผู้ที่ จะสามารถรับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเหมาะสมกับอายุ ตามทฤษฎีของ Kohlberg

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2542) ได้ทำการศึกษาจริยธรรมของอาจารย์และนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายกรุงเทพมหานคร พบว่า การเรียงลำดับจริยธรรม 10 ด้าน ของอาจารย์และ นักเรียนมัธยมตอนปลายมีความสัมพันธ์กัน ส่วนคะแนนจริยธรรมไม่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และอาจารย์มัธยมศึกษาตอนปลายเพศหญิงและเพศชายมีคะแนนจริยธรรมด้านความสามัคคี แตก ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยอาจารย์เพศหญิงมีคะแนนจริยธรรมสูงกว่าอาจารย์เพศชาย อาจารย์ มัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุและสถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีคะแนนจริยธรรมรายด้านและ คะแนนจริยธรรมรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน มีคะแนนจริยธรรมรายด้านและคะแนนจริยธรรมรวมทุก ด้านไม่แตกต่างกัน และที่สังเกตประเภทโรงเรียนต่างกันมีคะแนนจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ความยุติธรรม ความ เสียสละ ความสามัคคี และคะแนนจริยธรรม รวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทิพาพร ลิขิตกุล (2544) ได้ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอารมณ์เล็งดูของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.0 อยู่ชั้นที่ 4 ตามทฤษฎีโคลเบอร์ก นักศึกษาที่ได้รับการอบรมต่างกัน มีการใช้ เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมี ความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในทางบวกและมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู แบบปล่อยปละละเลยในทางลบ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมและแบบให้คุ้มครองไม่มี ความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

สุดารัตน์ มนัสสกุล (2544) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวิชา การศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาทุกชั้นปี ในกลุ่มสห วิทยาลัยรัตนโกสินทร์มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์และด้านความมี ระเบียบวินัยอยู่ในชั้นที่ 4 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาทุกชั้นปีมีความ

แตกต่างกันในด้านความซื่อสัตย์และด้านความมีระเบียบวินัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับชั้นปีไม่แตกต่างกันในด้านความรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุทธิภรณ์ แหยมรักษา (2546) ได้ศึกษาความรับผิดชอบของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน จังหวัดนครปฐม พบว่าพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดนครปฐม นักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยรวมและรอบด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อสถาบัน ความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อการเล่น เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจำแนกตามเพศ พิจารณาโดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า นักเรียนหญิงนักเรียนชายมีพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามชั้นปีที่กำลังศึกษา พิจารณาโดยรวมพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพฤติกรรมมารับผิดชอบที่ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามผลการเรียน พิจารณาโดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ย 3.00-4.00 กับนักเรียนที่มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ย 1.00-2.99 มีพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัญญา ประดิษฐาทุกา (2548) ได้ทำการศึกษาค่านิยมทางจริยธรรมของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 2 (หลักสูตร 5 ปี) คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยจันเกษม พบว่า นักศึกษาครูชั้นปีที่ 2 (หลักสูตร 5 ปี) มีค่าเฉลี่ยของค่านิยมทางจริยธรรมเท่ากับ 1.7 ถือว่ามีค่านิยมทางจริยธรรมระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับค่านิยมทางจริยธรรม 5 ด้าน ของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 2 (หลักสูตร 5 ปี) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าด้านความเมตตากรุณามี 6 ปัจจัย ได้แก่ เพศ สาขาวิชา ลำดับการเกิด รายได้ของผู้อุปการะ อาชีพของบิดาและการศึกษาของบิดา ด้านความซื่อสัตย์สุจริตมี 5 ปัจจัย ได้แก่ เพศ สาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลำดับการเกิด และอาชีพของมารดา ด้านความขยันหมั่นเพียรมี 5 ปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพครอบครัว ลำดับการเกิด และการศึกษาของมารดา ด้านความมีวินัยพบว่ามี 3 ปัจจัย ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสภาพครอบครัว และด้านความอดทนอดกลั้นมี 8 ปัจจัย ได้แก่ ภูมิฐานะ สาขาวิชา สภาพครอบครัว ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา (ไม่รวมค่าที่พักอาศัย) การพักอาศัยกับบุคคล ผู้อุปการะ รายได้ของผู้อุปการะ และอาชีพของมารดา

สันถวี นิยมทรัพย์ (2549) ได้ทำการศึกษาความเห็นด้านจริยธรรมของนักศึกษาคณะ โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า นักศึกษามีจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่านักศึกษามีจริยธรรมรายในระดับมากด้านสัมมากัมมันตะมากที่สุด รองลงมาคือ สัมมาทฐิ สัมมาวายามะ สัมมาสังกัปปะ และสัมมาอาชีวะ นักศึกษาชายและหญิงมีจริยธรรมในระดับ

มากเหมือนกัน ได้แก่ ด้านสัมมาทิฐิ สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ และสัมมาวายามะ ในระดับปานกลางเหมือนกัน ได้แก่ สัมมาวาจา สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ จริยธรรมของนักศึกษาชายและหญิงที่อยู่ในระดับต่างกันคือ นักศึกษาหญิงอยู่ในระดับมาก นักศึกษาชายอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสัมมาสังกัปปะ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 2 3 และ 4 มีจริยธรรมในระดับมากเหมือนกัน ได้แก่ ด้านสัมมาทิฐิ สัมมากัมมันตะและ สัมมาวายามะ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางจริยธรรม จะเห็นได้ว่ามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของนักศึกษาทั้งหมด 8 ด้าน ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัดอดออม ความอดทนอดกลั้น ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบ และความเสียสละ

ฉันทพร บุขปกฤษ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนในสังคมไทย กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ศูนย์พระนครเหนือ พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนไทย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ศูนย์พระนครเหนือ มีพฤติกรรมจริยธรรมในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูง คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีเหตุผล ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความกตัญญู กตเวทิตะ และด้านความเสียสละ เมื่อเปรียบเทียบแต่ละด้านพบว่า เพศหญิง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมสูงกว่าเพศชาย เมื่อพิจารณารายด้านได้แก่ ด้านความมีเหตุผล ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความกตัญญู กตเวทิตะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความกตัญญู กตเวทิตะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน ที่ด้านความมีระเบียบวินัย ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ทั้ง 4 กลุ่มว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมของเยาวชนไทยในสังคมไทยอยู่ในระดับที่ไม่ดี โดยระบุชัดเจนให้เห็นในด้านความรับผิดชอบ ซึ่งขัดแย้งกับกลุ่มนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ศูนย์พระนครเหนือ ประเมินตัวเองว่า มีพฤติกรรมจริยธรรมในแต่ละด้านและโดยรวมทุกอย่างอยู่ในระดับสูง

บุญเรือน เต็มสารทรัพย์ (2552) ได้ศึกษา พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวม 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านความยุติธรรม ส่วนรายด้านพบว่า เพศ คณะ ภูมิสำเนา รายได้ของครอบครัว และการประกอบอาชีพ ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ พบว่ามีความแตกต่างกันเพียงด้านความยุติธรรมเท่านั้น ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยพบว่า งานวิจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ทำการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัยโดยมีตัวแปรที่นำมาศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาทางด้านเพศ สาขาวิชา ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถานภาพของครอบครัว รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดามารดา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การสำรวจ

การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามโดยในงานวิจัยนี้จัดการสำรวจออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-list) เพื่อทราบตัวแปรอิสระเกี่ยวกับเพศ คณะ ชั้นปีที่ศึกษา และสถานภาพทางครอบครัว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม 4 ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความเสียสละ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะวิธีการปลูกฝังจริยธรรมของนิสิต

การสำรวจความคิดเห็น

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ชั้นปีที่ 1-4 ทั้งนิสิตภาคปกติ และนิสิตภาคพิเศษทุกคณะ

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ ได้แก่

สูตร	$n = N / (1 + Ne^2)$
เมื่อ n	คือ จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N	คือ จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือขนาดของประชากร
e	คือ ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Error)

ในที่นี้จะกำหนดเท่ากับ ± 0.05 ภายใต้ความเชื่อมั่น 95%

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าสูตร} \quad n &= \frac{30378}{1 + 30378 (0.05)^2} \\ &= \frac{30378}{1 + 47.155} = 391 \end{aligned}$$

ดังนั้น ประชากรที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้อันประกอบไปด้วย นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ชั้นปีที่ 1-4 ทั้งนิสิตภาคปกติ และนิสิตภาคพิเศษทุกคณะ จำนวน 30378 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจำนวน 440 คน โดยแบ่งออกเป็นคณะได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 สถิตินิสิตตามคณะที่ลงทะเบียนเรียน ปี พ.ศ. 2550 – 2553

คณะ	ปีที่เข้า ภาคปกติ /ภาคพิเศษ				รวม	รวม	จำนวน
	2553	2552	2551	2550			
คณะการจัดการและการท่องเที่ยว	478/1010	278/824	300/418	347/181	1403/2433	3836	51
คณะการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร	54	55	53	45	207	207	3
คณะพยาบาลศาสตร์	177	152	178	199	706	706	9
คณะแพทยศาสตร์	48	32	32	32	144	144	7
คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์	162/155	142/119	66/59	40/55	410/388	798	14
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	887/579	652/381	540/164	500/105	2579/1229	3808	59
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์	210/1126	228/1074	189/428	90/657	717/3285	4002	53
คณะโลจิสติกส์	147/287	165/187	119/121	123/99	554/694	1248	16
คณะวิทยาการสารสนเทศ	187/207	126/83	81/68	72/39	466/397	863	12
คณะวิทยาศาสตร์	757/349	574/141	329/118	342/60	2002/668	2670	41
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	321	250	261	247	1079	1079	14
คณะวิศวกรรมศาสตร์	451/786	305/312	322/384	304/127	1382/1609	2991	39
คณะศิลปกรรม ศาสตร์	475/126	277/59	163/72	257/67	1172/324	1496	27
คณะศึกษาศาสตร์	1312/290	974/429	850/254	508/106	3644/1079	4723	62
คณะสหเวชศาสตร์	63	51	41	24	179	179	4
คณะสาธารณสุขศาสตร์	244/128	99/174	132/47	96	571/349	920	18
คณะเภสัช	40	-	-	-	40	40	2
วิทยาลัยนานาชาติ	155	205	199	109	668	668	9
รวม	6168 /5043	4565 /3783	3855 /2133	3335 /1496	17923/ 12455	30378	440

วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ซึ่งจะทำการสุ่มนิสิตจากทุกคณะ และทุกชั้นปี เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรที่ทำการศึกษาผู้วิจัยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดประชากรที่ทำการศึกษา คือ นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่กำลังศึกษาอยู่ วิทยาเขต บางแสน ปีการศึกษา 2553

ขั้นที่ 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05

ขั้นที่ 3 สุ่มนิสิตจากทุกคณะ ทุกชั้นปีที่ศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่1-4

ขั้นที่ 4 สุ่มนิติตตามสัดส่วนจำนวนนิติตที่เรียนในภาคปกติ และภาคพิเศษได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามคณะ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น และได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย 5 ท่าน ประกอบไปด้วย

- 1) รองศาสตราจารย์ ภารดี มหาจันทร์
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรวัต แสงสุริยงค์
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด หนูอ้อม
- 4) ดร.ศักดินา บุญเปี่ยม
- 5) ดร.ประชา อินัง

และนำไปทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยการเก็บตัวอย่างจำนวน 60 ชุดได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) = 0.93

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยประเมินผลนี้จะใช้การวิเคราะห์บูรณาการทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

เชิงปริมาณ

ในการใช้การวิจัยเชิงปริมาณ จะใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) จากแบบสอบถามซึ่งใช้มาตราส่วน (Rating Scale) ตามแบบลิเกิร์ต โดยแบ่งมาตราส่วนออกเป็น 5 ระดับ คือ

มาตราส่วน	คะแนน
จริง	5
ค่อนข้างจริง	4
ไม่แน่ใจ	3
ค่อนข้างไม่จริง	2
ไม่จริง	1

ผู้วิจัยได้กำหนดพฤติกรรมทางจริยธรรมออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง น้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง ค่อนข้างน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง ค่อนข้างมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง มาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัย พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบบสอบถามและข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ ผลการศึกษานำเสนอ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size)
f	แทน	ความถี่ (Frequency)
X	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (t - test)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรด้านเพศ คณะ ชั้นปีที่ศึกษา ระบบการเรียน สภาพทางครอบครัว และประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์จริยธรรมเร่งด่วนที่ควรปลูกฝังตามทัศนะของนิสิต

มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม
ตัวแปรด้าน เพศ คณะ ชั้นปีที่ศึกษา ระบบการเรียน สถานภาพทางครอบครัว
และประสบการณ์ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ (N = 440)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	179	40.7
หญิง	261	59.3
รวม	440	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างของนิสิตที่ตอบแบบสอบถาม เป็นหญิง
ร้อยละ 59.3 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.7

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะ (N = 440)

คณะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คณะการจัดการและการท่องเที่ยว	51	11.6
คณะการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร	3	0.7
คณะพยาบาลศาสตร์	9	2.0
คณะแพทยศาสตร์	7	1.6
คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์	14	3.2
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	59	13.4
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์	53	12.0
คณะโลจิสติกส์	16	3.6
คณะวิทยาการสารสนเทศ	12	2.7
คณะวิทยาศาสตร์	41	9.3
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	14	3.2
คณะวิศวกรรมศาสตร์	39	8.9
คณะศิลปกรรมศาสตร์	27	6.1
คณะศึกษาศาสตร์	62	14.1

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คณะสหเวชศาสตร์	4	0.9
คณะสาธารณสุขศาสตร์	18	4.1
คณะเภสัชศาสตร์	2	0.5
วิทยาลัยนานาชาติ	9	2.0
รวม	440	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ ร้อยละ 14.1 รองลงมาได้แก่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 13.4 และคณะที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดได้แก่ คณะเภสัชศาสตร์ ร้อยละ 0.5 ซึ่งตัวเลขดังกล่าวเป็นไปตามสัดส่วนของจำนวนนิสิตในแต่ละคณะ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา (N = 440)

ชั้นปีที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 1	154	35.0
ชั้นปีที่ 2	121	27.5
ชั้นปีที่ 3	94	21.4
ชั้นปีที่ 4	71	16.1
รวม	440	100

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา มากที่สุด ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 35 รองลงมา ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 27.5 และชั้นปีที่ตอบแบบสอบถาม น้อยที่สุด ได้แก่ ชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 16.1

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระบบการเรียน (N = 440)

ระบบการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาคปกติ	250	56.8
ภาคพิเศษ	190	43.2
รวม	391	100

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ที่เรียนภาคปกติ ร้อยละ 56.8 และภาคพิเศษ ร้อยละ 43.2

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว (N = 440)

สถานภาพทางครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นิติตอยู่ร่วมกับบิดา และมารดา	333	75.7
นิติตอยู่ร่วมกับบิดา	24	5.5
นิติตอยู่ร่วมกับมารดา	53	12.0
นิติตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น	30	6.8
รวม	440	100.0

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ตามสถานภาพทางครอบครัว พบว่า นิติตอยู่ร่วมกับบิดาและมารดามากที่สุด ร้อยละ 75.7 รองลงมา นิติตอยู่ร่วมกับมารดา ร้อยละ 12 และนิติตอยู่ร่วมกับบิดาน้อยที่สุด ร้อยละ 5.5

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา (N = 440)

ประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เดือนละ 1 - 2 ครั้ง	182	41.4
เดือนละ 3 - 4 ครั้ง	51	11.6
เดือนหนึ่งมากกว่า 4 ครั้ง	8	1.8
2 เดือน 1 - 2 ครั้ง	74	16.8
2 เดือน 3 - 4 ครั้ง	7	1.6
2 เดือนมากกว่า 4 ครั้ง	3	0.7
3 เดือน 1 - 2 ครั้ง	70	15.9
3 เดือน 3 - 4 ครั้ง	6	1.4
3 เดือนมากกว่า 4 ครั้ง	7	1.6
อื่น ๆ	32	7.3
รวม	440	100.0

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เดือนละ 1 - 2 ครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 41.4 รองลงมา 2 เดือน 1 - 2 ครั้ง ร้อยละ 16.8 และมีประสบการณ์เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา 2 เดือนมากกว่า 4 ครั้ง น้อยที่สุด ร้อยละ 0.7

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัย

บูรพา

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และอันดับความเหมาะสมของภาพรวมระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยแยกเป็นรายข้อในภาพรวม (N = 440)

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	S.D	อันดับ
ความซื่อสัตย์	4.10	0.915	1
ความรับผิดชอบ	4.10	0.874	1
ความมีระเบียบวินัย	3.96	0.966	2
ความเสียสละ	3.95	0.835	3
รวมเฉลี่ย	4.02	0.897	

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้มีภาพรวมของระดับจริยธรรมทางด้าน ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบอยู่ในอันดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.10 ความมีระเบียบวินัยอยู่ในอันดับที่ 2 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.96 และความเสียสละอยู่ในอันดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.95

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ระดับและอันดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ด้านความซื่อสัตย์ (N = 440)

หัวข้อ	ระดับความเหมาะสมจำแนกเป็นจำนวนและร้อยละ					ค่าเฉลี่ย	S.D	ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	อันดับ
	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง				
ไม่ทุจริตในการสอบ	237/ 53.9	125/ 28.4	53/ 12.0	15/ 3.4	10/ 2.3	4.28	0.96	มาก	2
เมื่อสัญญากับผู้อื่นไว้จะทำตามที่ให้สัญญา	174/ 39.5	216/ 49.1	41/ 9.3	8/ 1.8	1/ 0.2	4.26	0.72	มาก	3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ทำการบ้านหรือรายงานด้วยตนเอง	144/32.7	205/46.6	76/17.3	12/2.7	3/.7	4.08	0.82	ค่อนข้างมาก	6
ยอมพูดโกหกเพื่อให้ตนเองพ้นความผิด	103/23.4	128/29.1	129/29.3	60/13.6	20/4.5	3.53	1.12	ค่อนข้างมาก	7
เมื่อเก็บสิ่งของผู้อื่นได้เอาไปประกาศหาเจ้าของ	203/46.1	146/33.2	67/15.2	16/3.6	8/1.8	4.18	0.94	ค่อนข้างมาก	4
เวลาไปซื้อของหากได้รับสิ่งของหรือเงินทอนเกินจะเอาไปคืนร้าน	237/53.9	134/30.5	51/11.6	9/2.0	9/2.0	4.32	0.91	มาก	1
ไม่นำความลับของเพื่อนไปพูดให้คนอื่นฟัง	177/40.2	169/38.4	71/16.1	13/3.0	10/2.3	4.11	0.94	ค่อนข้างมาก	5
รวมเฉลี่ย	-	-	-	-	-	4.10	0.92	ค่อนข้างมาก	

ตารางที่ 9 แสดงให้เห็นได้ว่านิสิตมหาวิทยาลัยบูรพามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมิติทางความซื่อสัตย์ 3 อันดับแรกได้แก่ เวลาไปซื้อของเมื่อได้รับเงินทอนเกินจะกลับไปคืนที่ร้านเป็นอันดับที่ 1 ไม่ทุจริตในการสอบอันดับที่ 2 เมื่อสัญญากับผู้อื่นไว้จะทำตามที่ให้สัญญา 3 และอันดับสุดท้ายได้แก่ การยอมพูดโกหกเพื่อให้ตนเองพ้นความผิด ระดับเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ระดับและอันดับพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ด้านความรับผิดชอบ (N = 440)

หัวข้อ	ระดับความเหมาะสมจำแนกเป็นจำนวนและร้อยละ					ค่าเฉลี่ย	S.D	ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	อันดับ
	จริง		ละ						
	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง				
ส่งงานที่มอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด	177/40.2	169/38.4	71/16.1	13/3.0	10/2.3	4.13	0.83	ค่อนข้างมาก	5
ใช้ความรู้ของตนอย่างเต็มที่ก่อนขอความช่วยเหลือจากคนอื่น	166/37.7	181/41.1	80/18.2	10/2.3	3/.7	4.18	0.78	ค่อนข้างมาก	4

ตารางที่ 9 (ต่อ)

เข้าเรียนตรงเวลา	143/ 32.5	187/ 42.5	80/ 18.2	24/ 5.5	6/ 1.4	3.99	0.92	ค่อนข้าง มาก	8
ช่วยปิดไฟฟ้าในห้องเรียน เมื่อไม่มีผู้ใช้	129/ 29.3	206/ 46.8	77/ 17.5	17/ 3.9	11/ 2.5	3.97	0.92	ค่อนข้าง มาก	9
ช่วยปิดพัดลมในห้องเรียน เมื่อไม่มีผู้ใช้	139/ 31.6	202/ 45.9	70/ 15.9	18/ 4.1	11/ 2.5	4.00	0.93	ค่อนข้าง มาก	7
ทำงานที่มอบหมายโดยไม่ต้องมีคนคอยคุม	187/ 42.5	168/ 38.2	74/ 16.8	8/ 1.8	3/ .7	4.20	0.83	ค่อนข้าง มาก	3
ส่งหนังสือที่ยืมมาคืนห้องสมุดตรงเวลา	264/ 60.0	115/ 26.1	44/ 10.0	15/ 3.4	2/ .5	4.42	0.84	มาก	1
เข้าเรียนทุกครั้งโดยไม่ต้องให้มีใครมาเตือน	236/ 53.6	138/ 31.4	46/ 10.5	15/3.4	5/ 1.1	4.33	0.88	มาก	2
ไม่เอางานส่วนตัวมาทำขณะทำงานกลุ่ม	171/ 38.9	174/ 39.5	76/ 17.3	15/ 3.4	4/ .9	4.12	0.88	ค่อนข้าง มาก	6
ไม่ผิคนัดแม้บางครั้งจะมีงานยุ่ง	75/ 17.0	197/ 44.8	126/ 28.6	29/ 6.6	13/ 3.0	3.66	0.94	ค่อนข้าง มาก	10
รวมเฉลี่ย	-	-	-	-	-	4.1	0.88	ค่อนข้าง มาก	

ตารางที่ 10 แสดงให้เห็นได้ว่านิสิตมหาวิทยาลัยบูรพามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมิติทางความรับผิดชอบ 3 อันดับแรกได้แก่ การส่งหนังสือที่ยืมมาคืนห้องสมุดตรงเวลา การเข้าเรียนทุกครั้งโดยไม่ต้องให้มีใครมาเตือน และการทำงานที่มอบหมายโดยไม่ต้องมีคนคอยคุม ตามลำดับ และในอันดับสุดท้ายได้แก่ การไม่ผิคนัดแม้บางครั้งจะมีงานยุ่ง ระดับเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ระดับและอันดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิต
มหาวิทยาลัยบูรพา ด้านความมีระเบียบวินัย (N = 440)

หัวข้อ	ระดับความเหมาะสมจำแนกเป็นจำนวนและร้อยละ					ค่าเฉลี่ย	S.D	ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	อันดับ
	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง				
ไม่สวมกระโปรงสั้นเลยเข้า / กางเกงยีนส์มาเรียน	134/ 30.5	110/ 25.0	94/ 21.4	57/ 13.0	45/ 10.2	3.53	1.32	ค่อนข้างมาก	8
ไม่รับ / พุดคุยโทรศัพท์ใน ระหว่างที่อาจารย์กำลัง บรรยาย	77/ 17.5	162/ 36.8	131/ 29.8	45/ 10.2	25/ 5.7	3.50	1.07	ค่อนข้างมาก	9
เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อขึ้นรถสองบาท	147/ 33.4	163/ 37.0	86/ 19.5	24/ 5.5	20/ 4.5	3.89	1.07	ค่อนข้างมาก	7
เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อขึ้นลิฟต์	189/ 43.0	170/ 38.6	61/ 13.9	11/ 2.5	9/ 2.0	4.18	0.91	ค่อนข้างมาก	4
เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อจะซื้ออาหารหรือ เครื่องดื่ม	250/ 56.8	133/ 30.2	40/ 9.1	10/ 2.3	7/ 1.6	4.38	0.87	มาก	2
เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อจะถ่ายเอกสาร	230/ 52.3	141/ 32.0	49/ 11.1	9/ 2.0	11/ 2.5	4.30	0.93	มาก	3
ไม่แข่งคิวเมื่อเข้าไปใช้ ห้องสมุด	300/ 68.2	104/ 23.6	27/ 6.1	5/ 1.1	4/ .9	4.57	0.74	มาก	1
ข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือ สะพานลอย	73/ 16.6	145/ 33.0	146/ 33.2	50/ 11.4	26/ 5.9	3.43	1.08	ค่อนข้างมาก	10
เมื่อเห็นผู้อื่นลำบากนิติตจะ เข้าไปช่วยเหลือ	119/ 27.0	214/ 48.6	91/ 20.7	11/ 2.5	5/ 1.1	3.98	0.83	ค่อนข้างมาก	5
ทบทวนบทเรียนให้เพื่อน ด้วยความเต็มใจ	112/ 25.5	205/ 46.6	100/ 22.7	17/ 3.9	6/ 1.4	3.91	0.87	ค่อนข้างมาก	6
รวมเฉลี่ย	-	-	-	-	-	3.96	0.97	ค่อนข้างมาก	

ตารางที่ 11 แสดงให้เห็นได้ว่านิสิตมหาวิทยาลัยบูรพามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมิติทางความมีระเบียบวินัย 3 อันดับแรกได้แก่ การไม่แข่งคิวเมื่อเข้าไปใช้ห้องสมุด การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อจะซื้ออาหารหรือเครื่องดื่ม การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อจะถ่ายเอกสาร และใน

อันดับสุดท้ายได้แก่ การข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย ระดับเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ระดับและอันดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา ด้านความเสียสละ (N = 440)

หัวข้อ	ระดับความเหมาะสมจำแนกเป็นจำนวนและร้อยละ					ค่าเฉลี่ย	S.D	ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	อันดับ
	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง				
เพื่อนมาขอความช่วยเหลือ จะช่วยทันทีแม้ตนจะติดธุระอื่นก็ตาม	79/1.8	204/4.8	128/29.1	21/46.4	8/18.0	3.74	0.87	ค่อนข้างมาก	5
บริจาคเงินและสิ่งของเมื่อมีผู้มาขอรับบริจาค	106/24.1	213/48.4	103/23.4	15/3.4	3/7	3.92	0.82	ค่อนข้างมาก	3
ให้เพื่อนยืมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ	211/48.0	188/42.7	35/8.0	4/9	2/5	4.37	0.71	มาก	1
เมื่อเพื่อนป่วยจะช่วยดูแล	182/41.4	193/43.9	61/13.9	2/5	2/5	4.25	0.74	มาก	2
เมื่อทำกิจกรรมอะไรจะอาสาซื้อสิ่งของต่าง ๆ	69/15.7	179/40.7	147/33.4	32/7.3	13/3.0	3.59	0.94	ค่อนข้างมาก	6
เมื่อภาคีวิชาฯ หรือคณะจัดกิจกรรมจะเข้าร่วม	117/26.6	174/39.5	118/26.8	23/5.2	8/1.8	3.84	0.94	ค่อนข้างมาก	4
รวมเฉลี่ย	-	-	-	-	-	3.95	0.83	ค่อนข้างมาก	

ตารางที่ 12 แสดงให้เห็นได้ว่านิสิตมหาวิทยาลัยบูรพามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมิติทางความเสียสละ 3 อันดับแรกได้แก่ การให้เพื่อนยืมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เมื่อเพื่อนป่วยจะช่วยดูแล และการบริจาคเงินและสิ่งของเมื่อมีผู้มาขอรับบริจาค และในอันดับสุดท้ายได้แก่ เมื่อทำกิจกรรมอะไรจะอาสาซื้อสิ่งของต่าง ๆ ระดับเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านความเสียสละอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัย

บูรพา

ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ และอันดับ การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัย
บูรพา ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

หัวข้อ	ระดับจำแนกเป็นจำนวนและ		อันดับ
	ร้อยละ		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
อาจารย์ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง	431/98	9/2	1
อาจารย์สอดแทรกจริยธรรมในรายวิชาที่สอน	425/96.6	15/3.4	3
เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องจริยธรรมของนิสิต	373/84.8	67/15.2	12
ยกย่องชมเชยนิสิตที่ปฏิบัติตนเป็นผู้จริยธรรมที่ตัวอย่างต่อเนื่อง	405/92	35/8	7
จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นิสิตได้แสดงออกในทางที่ดี	423/96.1	17/3.9	4
จัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม	386/87.7	54/12.3	9
จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นิสิตได้ตระหนักถึงจริยธรรมที่ติงาม	414/94.1	26/5.9	5
จัดเอกสารให้ความรู้ด้านจริยธรรมแก่นิสิต	383/87	57/13	11
จัดบอร์ดตัวอย่างที่เกี่ยวกับระเบียบวินัยนิสิต	395/89.8	45/10.2	8
มีมาตรการลงโทษผู้ทำผิดระเบียบอย่างจริงจัง	384/87.3	56/12.7	10
แนะนำองค์กรที่ทำงานด้านจริยธรรมให้นิสิตได้เข้าร่วมทำกิจกรรม	408/91.6	37/8.4	6
ให้การสนับสนุนนิสิตได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรม	428/97.3	12/2.7	2

จากตารางที่ 13 จากการตอบแบบสอบถามของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาเห็นว่าควรพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแก่นิสิตเห็นด้วยกับการให้อาจารย์ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างเป็นอันดับแรก เป็นจำนวนร้อยละ 98 เห็นด้วยกับการสนับสนุนนิสิตได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรมเป็นจำนวนร้อยละ 97.3 และเห็นด้วยกับการให้อาจารย์สอดแทรกจริยธรรมในรายวิชาที่สอนเป็นจำนวนร้อยละ 96.6 ตามลำดับ และในอันดับสุดท้ายที่นิสิตเห็นด้วยกับการพัฒนาเชิงจริยธรรมของนิสิตได้แก่ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องจริยธรรมของนิสิตมีเป็นจำนวนร้อยละ 84.8

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์จริยธรรมเร่งด่วนที่ควรปลูกฝังตามทัศนะของนิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา

ตารางที่ 14 ค่าร้อยละและอันดับจริยธรรมเร่งด่วนที่ควรปลูกฝังตามทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัย
บูรพา (N = 440)

หัวข้อ	ระดับจำแนกเป็นร้อยละ	อันดับ
ความซื่อสัตย์สุจริต	24.7	3
ความรับผิดชอบ	24.3	4
ความมีระเบียบวินัย	25.7	1
ความเสียสละ	25.3	2
รวม	100	

ตารางที่ 14 ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง
ทางจริยธรรมเร่งด่วนในด้านของความรับผิดชอบต่อของนิสิตอยู่ในอันดับที่ 1 เป็นจำนวนร้อยละ 25.7
การปลูกฝังทางจริยธรรมเร่งด่วนด้านความเสียสละอยู่ในอันดับที่ 2 จำนวนร้อยละ 25.3 การปลูกฝัง
ทางจริยธรรมเร่งด่วนด้านความซื่อสัตย์สุจริต อันดับที่ 3 จำนวนร้อยละ 24.7 และปลูกฝังทาง
จริยธรรมเร่งด่วนด้านความเสียสละอยู่ในอันดับที่ 4 จำนวนร้อยละ 24.3

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามเพศ

เพศ	n	Mean	df	t	p
ชาย	179	3.99	438	1.49	0.13
หญิง	261	4.06			

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ 2 นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่ศึกษาอยู่ในคณะต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามคณะ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	12	6.76	0.39	1.72	0.03*
ภายในกลุ่ม	422	97.26	0.23		
รวม	434	104.02			

* Sig =.05

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกับคณะที่ศึกษาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากนั้นทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างรายระหว่างคณะที่ศึกษากับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

คณะ	\bar{x}	วิทยีกีฬา	ศิลปะ	มนุษย์	วิทย์	รัฐา	ภูมิ	บริหาร	สาขา	โลจิสติก	วิหะ	ศึกษา	สหพร	พยาบาล	เทคโนโลยี	นาชชาติ	แพทย์	เภสัช
คณะ	3.671	3.671	3.875	3.940	3.988	3.998	4.011	4.029	4.029	4.037	4.095	4.114	4.143	4.173	4.308	4.315	4.360	4.593
คณะวิทยาการศึกษา	3.671	-	0.196	0.060	0.033*	0.024*	0.061	0.014*	0.037*	0.038*	0.005*	0.002*	0.083	0.015*	0.037*	0.002*	0.002*	0.011*
คณะศิลปกรรมศาสตร์	3.875	0.196	-	0.565	0.344	0.279	0.390	0.178	0.292	0.287	0.068	0.031*	0.298	0.108	0.139	0.018*	0.018*	0.042*
คณะมนุษยศาสตร์	3.940	0.063	0.565	-	0.620	0.517	0.615	0.329	0.487	0.473	0.117	0.046*	0.412	0.174	0.195	0.029*	0.029*	0.059
คณะวิทยาศาสตร์	3.988	0.033*	0.344	0.620	-	0.917	0.875	0.682	0.761	0.731	0.320	0.192	0.537	0.295	0.265	0.065	0.059	0.083
คณะรัฐศาสตร์ฯ	3.998	0.024*	0.279	0.517	0.917	-	0.929	0.743	0.813	0.780	0.341	0.198	0.561	0.313	0.278	0.068	0.062	0.086
คณะภูมิศาสตร์	4.011	0.061	0.390	0.615	0.875	0.929	-	0.901	0.916	0.885	0.576	0.469	0.628	0.430	0.332	0.140	0.118	0.110
คณะบริหารฯ	4.029	0.014*	0.178	0.329	0.682	0.743	0.901	-	0.999	0.957	0.520	0.349	0.648	0.407	0.329	0.101	0.088	0.104
คณะสาธารณสุขศาสตร์	4.029	0.037*	0.292	0.487	0.761	0.813	0.916	0.999	-	0.885	0.632	0.506	0.668	0.463	0.332	0.146	0.123	0.116
คณะโลจิสติก	4.037	0.038*	0.287	0.473	0.731	0.780	0.885	0.957	0.965	-	0.683	0.565	0.692	0.495	0.369	0.165	0.138	0.123
คณะวิศวกรรมศาสตร์	4.095	0.001*	0.068	0.117	0.320	0.341	0.576	0.520	0.632	0.683	-	0.844	0.848	0.659	0.459	0.216	0.180	0.153
คณะศึกษาศาสตร์	4.114	0.002*	0.031*	0.046*	0.192	0.198	0.469	0.349	0.509	0.565	0.844	-	0.907	0.731	0.945	0.242	0.201	0.166
คณะสาขาวิชา	4.143	0.083	0.298	0.412	0.537	0.561	0.6628	0.648	0.668	0.692	0.844	0.907	-	0.917	0.653	0.552	0.472	0.280
คณะพยาบาลศาสตร์	4.173	0.015*	0.108	0.174	0.295	0.313	0.430	0.407	0.463	0.495	0.659	0.731	0.917	-	0.777	0.532	0.441	0.264
คณะเทคโนโลยีฯ	4.233	0.002*	0.032*	0.054	0.120	0.127	0.241	0.186	0.255	0.284	0.384	0.433	0.746	0.777	-	0.700	0.580	0.327
คณะแพทย์แผนไทย	4.308	0.037*	0.139	0.195	0.265	0.278	0.332	0.329	0.352	0.369	0.459	0.495	0.653	0.674	0.809	0.984	0.877	0.516
วิทยาลัยนานาชาติ	4.315	0.002*	0.018*	0.029	0.065	0.068	0.140	0.101	0.146	0.165	0.216	0.242	0.552	0.532	0.984	-	0.853	0.459
คณะแพทยศาสตร์	4.360	0.002*	0.018*	0.029*	0.059	0.062	0.118	0.088	0.123	0.138	0.180	0.201	0.472	0.441	0.877	0.853	-	0.545
คณะเภสัชศาสตร์	4.593	0.011*	0.042*	0.054	0.083	0.086	0.110	0.106	0.116	0.123	0.153	0.166	0.280	0.264	0.516	0.459	0.545	-

จากตารางที่ 17 จากตารางเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่ศึกษาอยู่ในคณะต่างกัน กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

1. ความแตกต่างระหว่างคณะวิทยาศาสตร์การกีฬากับวิทยาลัยนานาชาติ คณะแพทยศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ คณะการจัดการและการท่องเที่ยว คณะโลจิสติก คณะแพทย์แผนไทย คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะเภสัชศาสตร์
ความแตกต่างระหว่างคณะพยาบาลศาสตร์กับคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

2. ความแตกต่างระหว่างคณะศิลปกรรมศาสตร์กับวิทยาลัยนานาชาติ คณะแพทยศาสตร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะเภสัชศาสตร์

3. ความแตกต่างระหว่างคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับคณะศึกษาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ และวิทยาลัยนานาชาติ

สมมุติฐานที่ 3 นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามชั้นปี

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	0.83	0.28	1.17	0.32
ภายในกลุ่ม	436	103.19	0.24		
รวม	439	104.02			

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ไม่แตกต่างกันกับชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน

สมมุติฐานข้อที่ 4 นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่อยู่ในระบบการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามระบบการเรียน

ระบบการเรียน	n	Mean	df	t	p
ภาคปกติ	250	4.08	342	2.43	0.01*
ภาคพิเศษ	190	3.69			

Sig =.05

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างของของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่อยู่ในระบบการเรียนที่ต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมุติฐานข้อที่ 5 นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามชั้นปีสถานภาพทางครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	1	0.33	1.40	0.24
ภายในกลุ่ม	436	103.02	0.24		
รวม	439	104.02			

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ไม่แตกต่างกันกับสถานภาพทางครอบครัว

สมมุติฐานข้อที่ 6 นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	9	3.90	0.43	1.86	0.05*
ภายในกลุ่ม	430	100.12	0.23		
รวม	439	104.02			

* Sig = .05

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากนั้นทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 22 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา กับพฤติกรรมการเงินจริยธรรม

ประสบการณ์	\bar{X}	3 เดือน 4 ครั้ง	3 เดือน 1-2 ครั้ง	2 เดือน 4 ครั้ง	3 - 4 ครั้ง	อื่นๆ	2 เดือน 1-2 ครั้ง	3 เดือนมากกว่า 4 ครั้ง	เดือนมากกว่า 4 ครั้ง	เดือนมากกว่า 1-2 ครั้ง	เดือน 3-4 ครั้ง	2 เดือนมากกว่า 4 ครั้ง
3 เดือน 3-4 ครั้ง	3.69	-	0.433	0.498	0.120	0.081	0.180	0.142	0.054	0.053	0.103	
3 เดือน 1-2 ครั้ง	3.85	0.433	-	0.913	0.093	0.015*	0.229	0.219	0.001*	0.006*	0.165	
2 เดือน 3-4 ครั้ง	3.87	0.498	0.913	-	0.450	0.356	0.490	0.421	0.273	0.249	0.260	
อื่นๆ	4.02	0.120	0.093	0.450	-	0.815	0.898	0.789	0.576	0.507	0.445	
2 เดือน 1-2 ครั้ง	4.05	0.081	0.015*	0.356	0.815	-	0.992	0.890	0.675	0.582	0.484	
3 เดือนมากกว่า 4 ครั้ง	4.05	0.180	0.299	0.490	0.898	0.992	-	0.927	0.889	0.811	0.554	
เดือนมากกว่า 4 ครั้ง	4.07	0.142	0.219	0.421	0.798	0.890	0.927	-	0.986	0.898	0.594	
เดือนละ 1-2 ครั้ง	4.08	0.054	0.001*	0.273	0.576	0.675	0.889	0.986	-	0.790	0.543	
เดือนละ 3-4 ครั้ง	4.10	0.053	0.006*	0.249	0.507	0.582	0.811	0.898	0.790	-	0.599	
2 เดือนมากกว่า 4 ครั้ง	4.25	0.103	0.165	0.260	0.445	0.484	0.554	0.594	0.543	0.599	-	

ตารางที่ 22 จากตารางเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

1. นิสิตที่เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเดือนละ 3 เดือนต่อ 1-2 ครั้ง มีความแตกต่างกับนิสิตที่เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา 2 เดือน 1 ครั้ง เดือนละ 1 - 2 ครั้ง และเดือนละ 3 - 4 ครั้ง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพากับตัวแปรด้านเพศ คณะ ชั้นปีที่ศึกษา ระบบการเรียน สถานภาพทางครอบครัว และประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะวิธีการปลูกฝังพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพากับตัวแปรด้านเพศ คณะ ชั้นปีที่ศึกษา ระบบการเรียน สถานภาพทางครอบครัว และประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา และเพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจกลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 440 คน สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา มีจริยธรรมอยู่ในระดับที่ค่อนข้างจริง ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบอยู่ในอันดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.10 ความมีระเบียบวินัยอยู่ในอันดับที่ 2 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.96 และความเสียสละอยู่ในอันดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.95 เมื่อแยกตามรายด้าน พบว่า

ความซื่อสัตย์ มีระดับเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อเรียงตามลำดับพบว่า เวลาไปซื้อของเมื่อได้รับเงินทอนเกินจะกลับไปคืนที่ร้านเป็นอันดับที่ 1 ไม่ทุจริตในการสอบอันดับที่ 2 เมื่อสัญญากับผู้อื่นไว้จะทำตามที่ให้สัญญา 3 และอันดับสุดท้ายได้แก่การยอมพูดโกหกเพื่อให้ตนเองพ้นความผิด

ความรับผิดชอบ มีระดับเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่นในระดับค่อนข้างจริง เมื่อเรียงตามลำดับพบว่า การส่งหนังสือที่ยืมมาคืนห้องสมุดตรงเวลามาเป็นอันดับแรก การเข้าเรียนทุกครั้งโดยไม่ต้องให้มีใครมาเตือน มาเป็นอันดับสอง และการทำงานที่มอบหมายโดยไม่ต้องมีคนคอยคุมมาเป็นอันดับสาม และในอันดับสุดท้ายได้แก่ การไม่ผิดนัดแม้บางครั้งจะมีงานยุ่ง

ความมีระเบียบวินัย มีระดับเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อเรียงตามลำดับ พบว่า 3 อันดับแรกได้แก่ การไม่แข่งคิวเมื่อเข้าไปใช้ห้องสมุด การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อจะซื้ออาหารหรือเครื่องดื่ม การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อจะถ่ายเอกสาร และในอันดับสุดท้ายได้แก่ การข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย

ความเสียสละ มีระดับเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านความเสียสละอยู่ในระดับค่อนข้างจริง เมื่อเรียงตามลำดับพบว่า การให้เพื่อนยืมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เมื่อเพื่อนป่วยจะช่วยดูแล และการบริจาคเงินและสิ่งของเมื่อมีผู้มาขอรับบริจาค และในอันดับสุดท้ายได้แก่ เมื่อทำกิจกรรมอะไรจะอาสาซื้อสิ่งของต่าง ๆ

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา กับตัวแปรด้านเพศ คณะ ชั้นปีที่ศึกษา ระบบการเรียน สถานภาพทางครอบครัว และประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา พบว่า

นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาศึกษาอยู่ในขณะที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่อยู่ในระบบการเรียนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีสถานภาพทางครอบครัวที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

และนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะวิธีการปลูกฝังพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า อาจารย์ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับนิสิตมาเป็นอันดับแรก จำนวนร้อยละ 98 ให้การสนับสนุนนิสิตได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรม มาเป็นอันดับสอง เป็นจำนวนร้อยละ 97.3 และ

ให้อาจารย์สอดแทรกจริยธรรมในรายวิชาที่สอนเป็นจำนวนร้อยละ 96.6 เป็นอันดับสาม และในอันดับสุดท้าย ได้แก่ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องจริยธรรมแก่นิสิต จำนวนร้อยละ 84.8 โดยนิสิตเห็นว่าจริยธรรมที่ควรปลูกฝังอย่างเร่งด่วนให้กับนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย มาเป็นอันดับหนึ่ง ความเสียสละมาเป็นอันดับสอง ความซื่อสัตย์สุจริตมาเป็นอันดับสาม และความรับผิดชอบมาเป็นอันดับสุดท้าย

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา สามารถนำมาอภิปรายร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

การศึกษา เรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา มีจริยธรรมอยู่ในระดับที่ค่อนข้างจริง เมื่อวิเคราะห์ ในเชิงแนวคิดจริยธรรมของบุคคลกับผลการศึกษา ที่ได้จะพบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพามีจริยธรรมอยู่ในระดับที่ค่อนข้างจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิภรณ์ แหยมรักษา (2546) พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับที่มาก และงานการศึกษาของ สันถวิ นิยมทรัพย์ (2546) ที่ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นด้านจริยธรรมของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

การศึกษา เรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพาศึกษาอยู่ในคณะ ระบบการเรียน และประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกัน เมื่อนำมาอภิปรายผลร่วมกับแนวคิดในเรื่องของจริยธรรมของบุคคล โดยอธิบายว่าจริยธรรมของบุคคลอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ตามวุฒิภาวะ กาลเวลา หรือสถานที่ โดยผู้คนในสังคมมีความคาดหวังให้สมาชิกอื่น ๆ ของสังคมมีกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมเหมือนกันเพื่อให้สมาชิกในสังคมหนึ่ง ๆ อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

ประเด็นของประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันซึ่งจะอภิปรายร่วมกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม ในแนวคิดได้แบ่งไว้เป็น 2 แนวคิดคือ พัฒนาการทางด้านสติปัญญาโดยเชื่อว่าการพัฒนาทางจริยธรรมจะทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาจิตสำนึกของตัวเอง ความสามารถของตนเอง การนับถือตัวเอง จนนำไปสู่การกำหนดจริยธรรมโดยส่วนรวมมากขึ้น และการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งก็คือกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยในทางทฤษฎีเชื่อว่า อิทธิพลทางสังคมทำให้บุคคลเกิดการยอมรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะและจริยธรรมของตน และเมื่อนำมาอภิปรายผลกับการศึกษาของ ทิพาพร ลิขิตกุล (2544) ได้ศึกษาการใช้

เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้เลี้ยงดูต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา สามารถนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงจริยธรรมในพื้นที่ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาดังนี้

1. จากผลการศึกษารายข้อในแต่ละด้าน พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ควรส่งเสริมพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมในด้านความมีระเบียบวินัยและความเสียสละให้มากยิ่งขึ้น
2. จากผลการศึกษาในแต่ละด้าน ผู้วิจัยเห็นว่าควรจัดกิจกรรมองค์ความรู้ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมหรือการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือ

1. ควรให้ความสำคัญและศึกษาในเรื่องจริยธรรมของนิสิตกับบริบทของสังคมไทยในสมัยปัจจุบัน ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้เห็นได้ว่า จริยธรรมของนิสิตมีลักษณะเป็นเช่นไรและเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรกับสังคมไทยที่กำลังอยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว
2. การศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาจะเป็นทัศนคติและมุมมองของประชาชนที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาว่ามีลักษณะอย่างไร? ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้เห็นภาพรวมของคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2523). แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2524). การศึกษาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมการศาสนา. (2521). ศิลธรรมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ.2533 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และการที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์องค์การรับส่งพัสดุสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- บุญเรือน เดิมสารทรัพย์. (2552). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. (2540). คุณสมบัติในการวัดและคุณภาพของมาตรวัดเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์วิธีการถอนโดค. การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เจียม จิตบุญรักษ์. (2534). การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยพลศึกษาในภาคเหนือ. การศึกษามหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทองคุณ หงส์พันธุ์. (2542). จดหมายจากภูพาน. นครพนม:สถาบันราชภัฏนครพนม.
- ทวี บุญยเกตุ. (2525). พ่อสอนลูก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เพื่อจนคร
- ทิพาพร ลิขิตกุล. (2544). การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2529). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ธัญพร บุซพฤกษ์. (2551). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนไทยสังคมไทย กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครศูนย์พระนครเหนือ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยสังคม. มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- ธีระพร อวรรณโณ. (2548). การพัฒนาจริยธรรมและค่านิยมวัยรุ่น. เอกสารการสอน
ชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
หน่วยที่ 9 -15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2538). คุณธรรมนักบริหาร. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ
- พล.แสงสว่าง. (2536). วินัยในตนเอง : รากฐานของมวลพัฒนา. การพัฒนาวิจัยในตนเอง หลักการ
สอนและแนวปฏิบัติ. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- โพธิ์ทอง จิตอ่อนน้อม. (2529). พฤติกรรมทางจริยธรรมของครูพลศึกษาในทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนในเขตการศึกษา 7. การศึกษามหาบัณฑิต. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2542). จริยธรรมของอาจารย์และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดวงเดือน พันธุนาวิณ. (2524). การพัฒนาจริยธรรม : ตาราจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุนาวิณ และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิก. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย:
การวิจัยและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วศิน อินทสระ.(2529). จริยศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บรรณาคาร.
- วารีย์คำเกิด. (2538). จริยศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการสนทนา
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2522). จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของปรัชญา.เอกสารนำเสนอในการ
ประชุมสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน, สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่.(2541). กระบวนทัศน์ใหม่ : การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล มศว.
ศิลปวัฒนธรรม. ฉบับที่ 1 ปีที่ 3 :34-45 : มกราคม - มิถุนายน.,
- วุฒิชัย ฉายวงศ์ศรีสุข. (2536). การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะด้านจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา ปีที่6. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิณา เนาวลักษณ์. (2528). พฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมทางการเมือง ตามคำรายงาน
ของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วัฒนา สิงห์ฤทธิ์.(2527). การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- บรรเทาภิตติศักดิ์.(ม.ป.ป). จริยธรรมทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ประภาศรี สีอำไพ.(2538). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาจริยธรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปรียา ตันวิวัฒน์. (2544). การพัฒนาแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาประเภท
วิชาช่างอุตสาหกรรม. การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ปัญญา ประดิษฐาทุกา. (2548). ค่านิยมทางจริยธรรมของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 2 (หลักสูตร 5 ปี)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. ทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
ในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ.
- ปียนันท์ สีสม. (2536). ผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การศึกษามหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อารมณ สุคมี. (2537). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7. การศึกษามหาบัณฑิต. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อัญชลี เครือคำขาว. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและ
พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคล
โดยการสอนแบบเทคนิคศึกษา กรณีตัวอย่างที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือ. การศึกษา
มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุรยุทธ์ จุลานนท์.(2550). ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และ
ธรรมาภิบาลในสังคมไทย. การสัมมนาทางวิชาการครบรอบ 52 ปี รัฐประศาสนศาสตร์.
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุดารัตน์ มนัสสกุล. (2544). การเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาใน
กลุ่มสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตร-
ศาสตร์.

- สุทธิภรณ์ แหยมรักษา. (2546). พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์-
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันถวี นิยมทรัพย์. (2549). ความคิดเห็นด้านจริยธรรมของนักศึกษาคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัย
ศิลปากร. ทวนการวิจัยสมาคมนักวิจัย ครั้งที่ 2. ในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). **ความมีวินัย. คู่มือและสื่อการพัฒนาจิตพิสัยใน
ระบบการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา**, โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์.(2529). **ลักษณะหลากหลาย – วิธีหลากหลาย**. บทความสรรทางวิชาการทดสอบ. นนทบุรี :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Piaget,J. 1960. *The Moral Judgment of the Child*. Glencoe, Illinois: Free Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

คำอธิบาย

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางจริยธรรม ประกอบด้วยพฤติกรรมทางจริยธรรม 4 ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความเสียสละ

ตอนที่ 3 การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ตอนที่ 4 จริยธรรมเร่งด่วนที่ควรปลูกฝังตามทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอให้นิสิตตอบคำถามตามความเป็นจริง ในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ไม่มีผลต่อการเรียนของนิสิต

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. คณะ.....

3. ชั้นปีที่ศึกษา

() ปีที่ 1 () ปีที่ 2 () ปีที่ 3 () ปีที่ 4

4. ระบบการเรียน

() ภาคปกติ () ภาคพิเศษ

5. สถานภาพทางครอบครัว

() นิสิตอยู่ร่วมกับบิดา และมารดา () นิสิตอยู่ร่วมกับบิดา

() นิสิตอยู่ร่วมกับมารดา () นิสิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

6. ประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา

() เดือนละ 1 - 2 ครั้ง () เดือนละ 3 - 4 ครั้ง () เดือนหนึ่งมากกว่า 4 ครั้ง

() 2 เดือน 1 - 2 ครั้ง () 2 เดือน 3 - 4 ครั้ง () 2 เดือนมากกว่า 4 ครั้ง

() 3 เดือน 1 - 2 ครั้ง () 3 เดือน 3 - 4 ครั้ง () 3 เดือนมากกว่า 4 ครั้ง

() อื่น ๆ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางจริยธรรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงช่องทางขวามือที่ตรงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด
เพียงข้อเดียว

พฤติกรรมทางจริยธรรม	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
1. ไม่ทุจริตในการสอบ					
2. เมื่อสัญญากับผู้อื่นไว้จะทำตามที่ให้สัญญา					
3. ทำการบ้านหรือรายงานด้วยตนเอง					
4. ยอมพูดโกหกเพื่อให้ตนเองพ้นความผิด					
5. เมื่อเก็บสิ่งของผู้อื่นได้เอาไปประกาศหาเจ้าของ					
6. เวลาไปซื้อของหากได้รับสิ่งของหรือเงินทอนเกิน จะเอาไปคืนร้าน					
7. ไม่นำความลับของเพื่อนไปพูดให้คนอื่นฟัง					
8. ส่งงานที่มอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด					
9. ใช้ความรู้ของตนอย่างเต็มที่ก่อนขอความช่วยเหลือจากคนอื่น					
10. เข้าเรียนตรงเวลา					
11. ช่วยปิดไฟฟ้าในห้องเรียน เมื่อไม่มีผู้ใช้					
12. ช่วยปิดพัดลมในห้องเรียน เมื่อไม่มีผู้ใช้					
13. ทำงานที่มอบหมายโดยไม่ต้องมีคนคอยคุม					
14. ส่งหนังสือที่ยืมมาคืนห้องสมุดตรงเวลา					
15. เข้าเรียนทุกครั้งโดยไม่ต้องให้มีใครมาเตือน					
16. ไม่เอางานส่วนตัวมาทำขณะทำงานกลุ่ม					
17. ไม่ผิคนัดแม้บางครั้งจะมีงานยุ่ง					
18. ไม่สวมกระโปรงสั้นเลยเข้า / กางเกงยีนส์มา เรียน					
19. ไม่รับ / พูดคุยโทรศัพท์ในระหว่างที่อาจารย์ กำลังบรรยาย					
20. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อขึ้นรถสองบาท					
21. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อขึ้นลิฟต์					
22. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อจะซื้ออาหาร หรือเครื่องดื่ม					

พฤติกรรมทางจริยธรรม	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
23. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อจะถ่ายเอกสาร					
24. ไม่แข่งคิวเมื่อเข้าไปใช้ห้องสมุด					
25. ข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย					
26. เมื่อเห็นผู้อื่นลำบากนิสิตจะเข้าไปช่วยเหลือ					
27. ทบทวนบทเรียนให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ					
28. เพื่อนมาขอความช่วยเหลือจะช่วยทันทีแม้ตนจะติดธุระอื่นก็ตาม					
29. บริจาคเงินและสิ่งของเมื่อมีผู้มาขอรับบริจาค					
30. ให้เพื่อนยืมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ					
31. เมื่อเพื่อนป่วยจะช่วยดูแล					
32. เมื่อทำกิจกรรมอะไรจะอาสาซื้อสิ่งของต่าง ๆ					
33. เมื่อภาควิชาฯ หรือคณะจัดกิจกรรมจะเข้าร่วม					

ตอนที่ 3 การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

นิสิตคิดว่ามหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแก่นิสิตโดยวิธีการใด

วิธีปลูกฝังพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. อาจารย์ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง		
2. อาจารย์สอดแทรกจริยธรรมในรายวิชาที่สอน		
3. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องจริยธรรมของนิสิต		
4. ยกย่องชมเชยนิสิตที่ปฏิบัติตนเป็นผู้จริยธรรมที่ได้อย่างต่อเนื่อง		
5. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นิสิตได้แสดงออกในทางที่ดี		
6. จัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม		
7. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นิสิตได้ตระหนักถึงจริยธรรมที่พึงงาม		
8. จัดเอกสารให้ความรู้ด้านจริยธรรมแก่นิสิต		
9. จัดบอร์ดตัวอย่างที่เกี่ยวกับระเบียบวินัยนิสิต		
10. มีมาตรการลงโทษผู้ทำผิดระเบียบอย่างจริงจัง		
11. แนะนำองค์กรที่ทำงานด้านจริยธรรมให้นิสิตได้เข้าร่วมทำกิจกรรม		
12. ให้การสนับสนุนนิสิตได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรม		

มีต่อหน้า 4 นะครับ

ตอนที่ 4 จริยธรรมเร่งด่วนที่ควรปลูกฝังตามทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

นิสิตคิดว่ามหาวิทยาลัยควรมีการปลูกฝังจริยธรรมในเรื่องใดก่อน โดยให้เรียงลำดับจากอันดับ 1 ไปจนถึงอันดับ 4

จริยธรรมเร่งด่วน	อันดับที่
ความซื่อสัตย์สุจริต	
ความรับผิดชอบ	
ความมีระเบียบวินัย	
ความเสียสละ	

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์